

ANKARA KEÇİSİ TİFTİK RAPORU

ANKARA İLİ DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ

ANKARA | 2021

KÜNYE

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği

Adres	: Ziyabey Cad. 40/6 Balgat/Ankara
Telefon	: +90 (0312) 284 49 48
Hazırlayan	: Atölye Shiraz
Editör	: Mahmut Ölmez
Grafik Tasarım	: Oktay Ay
Kapak Tasarım	: Caner Oğuzhan
Basım	: Atölye Shiraz Bahçelievler Mahallesi Taşkent Caddesi No:36/D Çankaya/Ankara +90 (312) 925 64 48

ANKARA KEÇİSİ TİFTİK RAPORU | 2021

ANKARA İLİ DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ

Başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, T.C. Ticaret Bakanlığı, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Ankara İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ankara Kalkınma Ajansı, Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü ve Ankara Keçisi Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi liderleri ve teknik elemanları, Ankara keçisi yetiştiricileri, tiftik sanayisi yurtiçi temsilcileri, tiftik ihracat ve ithalatı yapan değerli firma yetkilileri olmak üzere bu çalışmada destek ve işbirliğini esirgemeyen tüm kurum, kuruluş, özel ve tüzel kişilere sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

İÇİNDEKİLER

BAŞKANIN SUNUŞU	01
ANKARA İLİ DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ	03
GİRİŞ	05
ÇALIŞMANIN AMACI	05
ÇALIŞMA METODU	05
TÜRKİYE'DE ANKARA KEÇİSİ VE TİFTİK	06
ULUSLARARASI MODEL VE STANDARTLAR	12
TÜRK TİFTİĞİ İÇİN MODELLER, ÖNERİLER ve YAPILABİLİRLİK	19
TÜRK TİFTİK STANDARTLARININ BELİRLENMESİ	21
GENETİK ÇALIŞMALAR, ISLAH VE TEKE DEPOSU	21
OĞLAK ÖLÜMLERİNİN AZALTILMASI VE FİZİKİ ŞARTLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ	23
TİFTİK MASASI OLUŞTURULMASI- DESTEKLER VE EĞİTİMLER	26
MAKİNELİ KIRKIM	27
SÖZLEŞMELİ ÜRETİM	30
KIRLI TİFTİK SATIŞI	31
TASNİF, ANALİZ, AMBALAJ VE DEPOLAMA	32
LİSANSLI DEPOCULUK	39
YIKANMIŞ TİFTİK SATIŞI	40
TARANMIŞ (TOPS) TİFTİK SATIŞI	41
YIKAMA VE TARAMA TESİSİ	42
KATMA DEĞERLİ ÜRÜN ÜRETME	42
HEDEF PAZARLAR İÇİN BÜROKRATİK GEREKLİLİKLER	43
TÜRK TİFTİĞİNİN ULUSLARARASI ALANDA TANITIMI	45

BAŞKAN SUNUŞU

Hasan KILINÇ

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği
Yönetim Kurulu Başkanı

Ankara Birlik; Türk tiftiğinin kalitesini belirleyen tüm unsurların tespit edilmesi, bütüncül bir politika ile sistematik olarak gerekli iş ve hizmetlerin üretilmesi, ilgili tüm paydaşlarla birlikte çalışmalar yürütülmesi, Türk tiftiğinin bir dünya markası haline gelmesi ve Ankara keçisi yetiştiricisinin ekonomik anlamda yeniden refaha kavuşması adına elinden geleni yapmaya hazırdır.

Ülkemiz tarım ve hayvancılık yönünden zengin bir coğrafyadır. Bu coğrafyanın zenginliklerini değerlendirmek, sosyal ve ekonomik hayata yansıtılmak, bu topraklara olan doğal borcumuzdur. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği olarak, küçükbaş hayvancılık konusundaki çalışmalarımızı bu bilinçle yürütüyoruz.

Türkiye’de en çok Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi yürüten birliklerden biri olarak, gerçekleştirdiğimiz projeler sayesinde Ankara ilindeki damızlık ihtiyacının karşılanması, gen kaynaklarının korunması ve ıslahı, örnek işletme ve yetiştirici sayılarının artması, böylelikle küçükbaş hayvancılığın daha iyi bir noktaya gelmesi için çalışıyoruz. Bu toprakların bize bir lütfu olan Ankara keçisinin varlığını devam ettirebilmesi adına yetiştiricilerin birçok yönden korunması ve desteklenmesi öncelikli çalışmalarımızdandır.

Gerçekleştirdiğimiz tüm faaliyetler içerisinde hiç kuşkusuz Ankara keçisi ve tiftik, hem tarihsel hem kültürel hem de ekonomik anlamda önemli bir yer tutmaktadır. Biliyoruz ki, ekonomik yönden güçlü olmayan hiçbir ticari faaliyet uzun soluklu olamaz. Tiftiğin ekonomik anlamda yıllar içinde büyük değer kaybı, Ankara keçisi varlığını yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getirmiştir. Devlet eliyle gerçekleştirilen olumlu müdahaleler, destek ve projeler neticesinde Ankara keçisi varlığında yaşanan artış umut verici olmakla birlikte henüz Türk tiftiği istenilen ekonomik değere ulaşmamıştır.

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği olarak 2006 yılından bu yana Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM), alanında uzman proje lideri ve proje teknik elemanlarıyla yürüttüğümüz Ankara keçisinin ıslahı projelerinde önemli yol ve başarılar kat ettik. Bugün, Ankara genelinde yetiştirici elinde 5 alt proje ile 31.500 hayvanın ıslah projesi yürütülmektedir.

Bu ıslah projeleri kapsamında elde edilen damızlık materyallerin yaygınlaştırılması ve bu sayede il genelinde Ankara keçisi sürülerinin kalitesinin artırılması amacıyla düzenli olarak tarafımızdan hayvan dağıtımı çeşitli kurum ve kuruluş işbirlikleriyle yapılmaktadır.

Ankara keçisi ıslah projelerinde asıl verimi olan tiftiğin kalitesinin artırılması konusunda da çalışmalar başlatıp projelerde kullanılmak üzere satın aldığımız OFDA 2000 cihazı ile yapılan çalışmaları daha teknik bir noktaya taşıdık. Yapılan projelerde seçilecek damızlık materyalin sadece hayvan ağırlığı ve tiftik verimine (ağırlığına) değil tiftik kalitesinin ölçümünü de sağlayarak kaliteli ve standart tiftik elde edilmesi için de çalışmalar başlattık.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı’nın 2016 yılında damızlık birliklerine verdiği tiftik toplama ve pazarlama yetkisiyle birlikte Ankara Keçisi yetiştiricimizin uzun zamandır bizden talep etmiş olduğu tiftiği pazarlama noktasında da harekete geçtik. Türkiye’de damızlık birlikleri içinde ilk ve tek tiftik toplama ve pazarlama faaliyeti yürüten Birliğimiz, 2 yıl içinde tiftik fiyatlarını ikiye katlayarak Ankara Keçisi yetiştiricisinin yüzünü güldürmüştür.

Tiftiğin üretiminden, toplanmasına ve depolanmasına kadar süreç içerisinde imkânlarımız el verdiğince uluslararası standardı yakalamak için yapmış olduğumuz çalışmalar son beş yılda tiftiğin kalitesini doğrudan etkilemiş, bu da pazarda ürün fiyatının artmasına neden olmuştur.

Tiftik toplama operasyonunda daha önce hiç yapılmayan numune testleri, tefrik, tasnif, ambalajlama, depolama ve en önemlisi damızlık materyalde uyguladığımız yöntem ve çalışmalar tiftiğin satış rakamının artmasına doğrudan etki etmiştir.

Sahada edindiğimiz deneyim ve geri bildirimleri, akademik bilgi ve uluslararası deneyimle bir araya getirerek kurmaya çalıştığımız sistemin artık ulusal ve çok yönlü uygulanması gerektiği kanaatindeyiz.

İlk günden bu yana söylediğimiz en önemli şey; Ankara Keçisi yetiştiriciliği ve tiftik tarihsel ve kültürel bir miras olmasının yanında ekonomik bir değerdir. Dün nasıl ekonomik anlamda yetiştiricisini mutlu etmediği için kaybolmaya yüz tutmuşsa bugün de ekonomik anlamda gerekli çalışmalar yapılmazsa yine aynı son ile karşılaşmak mümkündür. O nedenle sorun ve iyileştirme tespitlerimizi bu raporda topladık.

Ankara Birlik, bu raporla Türk tiftiğinin kalitesini belirleyen tüm unsurların tespit edilmesi, bütüncül bir politika ile sistematik olarak gerekli iş ve hizmetlerin üretilmesi ve bunun için gerekli tüm paydaşlarla birlikte çalışması, Türk tiftiğinin bir dünya markası haline gelmesine ve Ankara Keçisi yetiştiricisinin ekonomik anlamda yeniden refaha kavuşması adına elinde geleni yapmaya hazırdır.

Bu vesileyle hazırlanan Tiftik Raporumuz’un kamuoyunu bilgilendirme görevimizi yerine getirme anlamında başarılı olmasını diliyor, faaliyetlerde emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarına teşekkür ediyoruz.

ANKARA İLİ DAMIZLIK KOYUN KEÇİ YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ

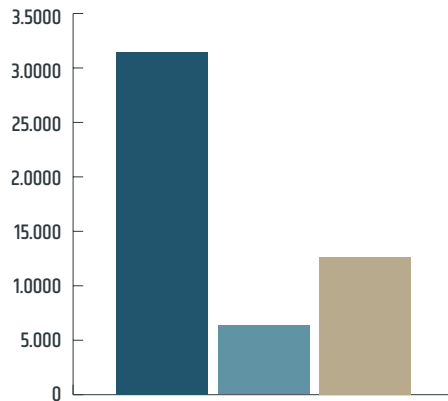
Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği 15 Mayıs 2006 yılında kurulmuş olup, Türkiye’de ilk kurulan Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleri arasında yer almaktadır. Yaklaşık olarak, 5 bin kayıtlı üye ve bu yetiştiricilere ait 1 milyon adet anaç koyun ve keçi bulunmaktadır.

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği; Ankara’da küçükbaş hayvancılığı geliştirmeyi amaç edinmiş bu doğrultuda çalışmalarına hız kesmeden devam eden bir kuruluştur. Bu amaçla birlik bünyesinde bulunan; Ankara keçisi (31 bin 500), Akkaraman Koyunu (6 bin 300) ve Orta Anadolu Merinosu Koyunu (12 bin 600) ırklarında toplamda 8 farklı Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesiyle (Ankara İli Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği - 2021) en fazla proje yürüten birliklerden birisidir. Bu projeler sayesinde Ankara ilindeki damızlık ihtiyacının karşılanması, gen kaynaklarının korunması ve ıslahı, örnek işletme ve yetiştiricilerinin sayılarının artması, böylelikle küçükbaş hayvancılığın daha iyi bir noktaya gelmesi hedeflenmektedir.

Bu ana faaliyetlerin dışında hayvan besleme ve hayvan sağlığı konularında danışmanlık hizmeti verilmektedir. Birliğimiz bünyesinde kurulan Basın, Halkla İlişkiler ve Pazarlama birimi aracılığıyla yetiştiricilerimizin ürünlerinin pazarlanması, ürün fiyatlarının artırılması hususunda da yazılı ve görsel basın aracılığıyla tanıtım, reklam ve organizasyon çalışmaları yapılmaktadır. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği kurulduğu günden itibaren Ankara keçisi yetiştiricilerine anaç koyun keçi desteklemeleri, ıslah projeleri, damızlık materyal temini, ürün pazarlama, tanıtım vb. birçok konuda hizmet ve proje üretmiştir. Ne yazık ki birliğimiz, mevzuat gereği Ankara keçisi yetiştiricilerinin temel üretim faaliyeti olan tiftiğin pazarlanması konusunda çalışmalar yürütememiştir.

2016 yılına kadar yayınlanan destekleme kararnamelerinde, Ankara keçisi yetiştiricilerinin üretmiş oldukları tiftiğe ait devlet desteklerinden faydalanabilmesi için ürünlerini sadece TİFTİK BİRLİK/Kooperatiflerine satmış olması gerekiyordu. Bu durum, yetiştiricinin yoğun talebine rağmen Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği’nin tiftik alım ve pazarlamasında faaliyet yürütmesine engel teşkil ediyordu. Bakanlık ile yapılan görüşmeler neticesinde “2016 Tarımsal Desteklemeler Hakkında Bakanlar Kurulu” kararıyla birlikte damızlık koyun keçi birliklerinin de tiftik alımı yapmasının önü açıldı ve Ankara Birlik aynı yıl ilk tiftik alımını gerçekleştirdi. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, uzun yıllardır sahada biriktirmiş olduğu bilgiyi, yetiştiricilerden gelen talepleri, ıslah projesi kapsamında yapılan çalışmaları ve bu çalışmalara ait verileri göz önüne alarak tiftik alım operasyonuna şekil verdi. Kurulduğu günden bu yana Ankara keçisi yetiştiricisi ile yoğun temas ve iş birliği içinde çalışan Birlik, bu alanda çalışan bilim insanlarının da desteğiyle ilk alımını kaliteye dayalı olarak yaptı.

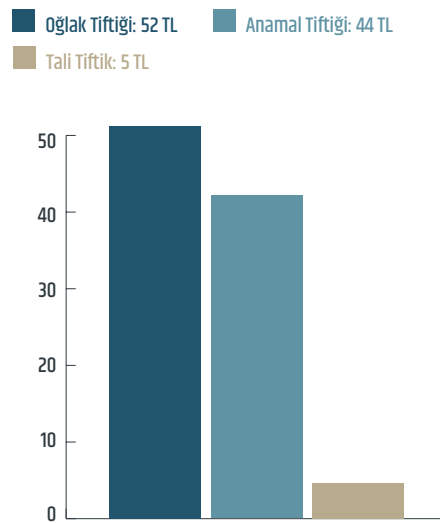
■ Ankara Keçisi: 31.500 ■ Akkaraman Koyunu: 6.300
■ Orta Anadolu Merinosu Koyunu: 12.600

2015 yılında alımını gerçekleştirdiği OFDA 2000 cihazı ile sürüye yeni katılacak hayvanların tiftik kalitesini analiz ederek ıslah projesine yeni bir soluk kazandıran Birlik, 2016 yılında ilk tiftik alımında da yeni bir sistemi de başlatmış oldu. Alanında uzman birlik personeli yetiştirici işletmelerine giderek ilk önce karışık ürünün tefrik ve tasnif işini yapmış (oğlak, anamal ve tali) ve sonrasında alınan numeneler işletme bazlı analizleri yapılarak ürün ortalama kaliteleri belirlenmiş ve satışa hazır hale getirilmiştir. Birlik, uygulama tebliğinin geç çıkması, yetiştirici alışkanlıkları, tiftik alımında uygulanan avans sistemi, operasyonel alt yapının kurulması vb. sebeplerle 2016 yılında Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi yetiştiricilerinden yaklaşık 17,5 ton tiftik alımı gerçekleştirmiştir. İlk yıl, oğlak tiftiği 15 TL/kg, anamal tiftiği 13 TL/kg, tali tiftik 3 TL/kg birim fiyatlardan satın alınmıştır. 2017 yılında ise yine kaliteye dayalı yaklaşık 25 ton tiftik alımı gerçekleştirilmiştir. Oğlak tiftiği 18 TL/kg, anamal tiftiği 15TL/kg, tali tiftik 3 TL/kg birim fiyat ile satın alınmıştır. Ankara Birlik, tiftik pazarlaması için sahada yapmış olduğu yenilikler kadar pazar noktasında da faaliyetler yürütmüştür. Ulusal ve uluslararası alıcılar ile temasa geçmiş, yapmış olduğu basın ve PR çalışmalarıyla ürünün üstün özelliklerini ön plana çıkartmış, yurt dışı borsa ve kirli tiftik satışlarını takip ederek ürünün taban fiyatını belirlemeye çalışmıştır. Tiftiğin ekonomik değerini yeniden kazanması için imkânları dâhilinde hem işletmede, hem sahada hem de pazarlamada bilimsel çalışmaları şiar edinerek çalışmalar yürütmeye çalışmıştır. 2015 yılında tiftiğin kilogram satış fiyatı 9 TL iken sadece iki yıl içinde Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin yapmış olduğu faaliyetler sonucunda yetiştiricinin ürünü %100 değer kazanmıştır. İlk iki yıl içinde yapılan çalışmalar 2018 yılına olumlu yansımış ve bu yıl Ankara Birlik, kurmuş olduğu sistemle yaklaşık 47 ton tiftik alımı gerçekleştirmiştir. 2019 yılına gelindiğinde ise Ankara Birlik yaklaşık 49 ton tiftik alımı gerçekleştirmiş (oğlak tiftiği 52 TL/kg, anamal tiftiği 44 TL/kg, tali tiftik 5 TL/kg birim fiyat ile satın alınmıştır) ve ilk defa tiftiğin satış rakamı devlet desteğini geçmiştir.

2020 yılında da yaklaşık 72 ton tiftik alımı gerçekleştirilmiştir. Oğlak tiftiği 45 TL/kg, anamal tiftiği 40 TL/kg, tali tiftik 5 TL/kg birim fiyat ile satın alınmıştır. 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid 19 pandemisi sebebiyle niş ve lüks endüstride kullanılan tiftiğin pazarı da etkilenmiş ve tüm dünyada tiftik fiyatı düşüş göstermiştir.

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin kısa zamanda mevcut imkânlarıyla yapmış olduğu çalışmalar Türk tiftik üreticisini olumlu yönde etkilemiştir. Ankara Birlik; T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı başta olmak üzere ilgili üniversite, araştırma enstitüsü, akademisyen ve uzman desteğiyle hem işletmede hayvan refahı ve ıslahı hem de tiftik pazarındaki çalışmalarıyla 5 yıl gibi kısa bir süre içinde Ankara keçisi yetiştiricisine önemli ekonomik katkılar sağlamıştır. Yapmış olduğu saha ve pazar çalışmalarıyla piyasayı da bir nevi regüle etmiş ve tüm yetiştiricilerin bu katma değerli artıştan faydalanmasını sağlamıştır.

GİRİŞ

Ankara keçisi ufak cüsseli, narin bir vücut yapısına sahip ve genellikle beyaz renktedir. Boynuz, Ankara keçilerinde genel bir ırk özelliğidir, fakat boynuzsuz teke ve keçilere de rastlamak mümkündür. En önemli dikkat çekici özelliği ise ön bacakların arka bacaklardan kısa oluşu nedeniyle cidago¹ yüksekliğinin diğer keçi ırklarına göre sağrıdan düşük olmasıdır. Ergin canlı ağırlık, erkeklerde 35-55 kg, dişilerde 30-40 kg arasında değişmektedir. Batı dillerinde "mohair" olarak bilinen tiftik, bütün dünyaya ülkemizden yayılan Ankara keçisinin yünüdür. Arapça'da seçilmiş, seçkin anlamına gelen muhayyer ve İngilizce'deki hair kelimelerinin birleşmesi ile oluşmuştur. Yüksek kalitesi nedeniyle batı dillerinde elmas iplik ve asil yün olarak da bilinir.

Ankara (Tiftik) Keçisinin esas olan tiftik (Mohair), tekstil sanayi için aranan bir ham madde ve moda sektörünün aranılan bir ürünüdür. Tiftik; dayanıklı, parlak, elastik, zararlı güneş ışınlarını geçirmeyen, nem çekebilme, ısıya dayanıklı, yüksek yalıtım özelliğine sahip, kolay boyanabilen, düzgün ve kaygan yapısı nedeniyle kolay kirlenmeyen değerli bir tekstil ham maddesidir. Tiftik verimi denilince bir yıllık sürede hayvan (keçi) başına elde edilen kirlı tiftik miktarı anlaşılır. Ankara keçileri ülkemizde yılda bir defa ilkbahar ve sonbaharda hava şartlarına bağlı olarak genellikle Nisan ayında kırılır. En fazla tiftik 3 ile 5 yaşları arasında olan keçilerden alınır. 5 yaşından sonra tiftik kalitesi düşer. En ince, dolayısıyla en kaliteli tiftik ise 1-2 yaşlarında olan, oğlak, çebiç ve genç keçilerden alınır. Yaş ilerledikçe tiftik kalitesi düşer, elyaf kalınlaşır ve sanayiinin aradığı elastikiyet ve mukavemet gibi özelliklerini kaybeder.

Tiftik verimi ve kalitesi hayvanın genetik kapasitesi ile doğrudan ilişkilidir. Ancak bu bireysel genetik kapasitenin ortaya çıkabilmesinde çevre faktörlerinin, özellikle de iyi bakım ve beslenmenin önemli etkisi vardır. Tiftik verimi üzerine yaşın da etkisi vardır. Genç keçilerden elde edilen tiftik, yaşlılara göre daha az ancak incelik olarak daha ince bir karakter gösterir. Tiftik verimi ilk kırkımdan sonra artmaya başlar ve genellikle 4-5 yaşa kadar devam eder.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışma, Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin talebi doğrultusunda; Türkiye'de tiftik üretimi ve satışının daha katma değerli yapılabilmesi için kısa, uzun ve orta vadede yapılabilecek faaliyetlerin tespitine yönelik hazırlanmıştır.

ÇALIŞMANIN METODU

Türk tiftiğinin özellikle kalite ve standartları ile satış ve pazarlama yöntemlerinin ulusal ve uluslararası alanda incelendiği bu çalışmada öncelikle veri taraması yapılmıştır. Ulusal ve yabancı kaynak taramaları, makale ve bilimsel yayın incelemeleri yapılmıştır. Tiftik üretimi yapan ülkelerin ilgili kurumlarına ait web sitesi taramaları yapılmış, dijital ortamda yetkililerle iletişime geçilmiş ve bilgi talebinde bulunulmuştur.

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nden düzenli olarak veri ve bilgi alınmıştır. Türkiye'deki tiftik alıcı ve ihracatçıları ile görüşülmüş, Ankara keçisi yetiştiricileri ile röportaj yapılmıştır. Ankara Keçisi Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi teknik elemanlarından sahaya ait veriler toplanmıştır. Yapılan araştırmalarda TÜİK, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, T.C. Ticaret Bakanlığı, TİFTİK BİRLİK, Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinden sayısal veriler alınmıştır.

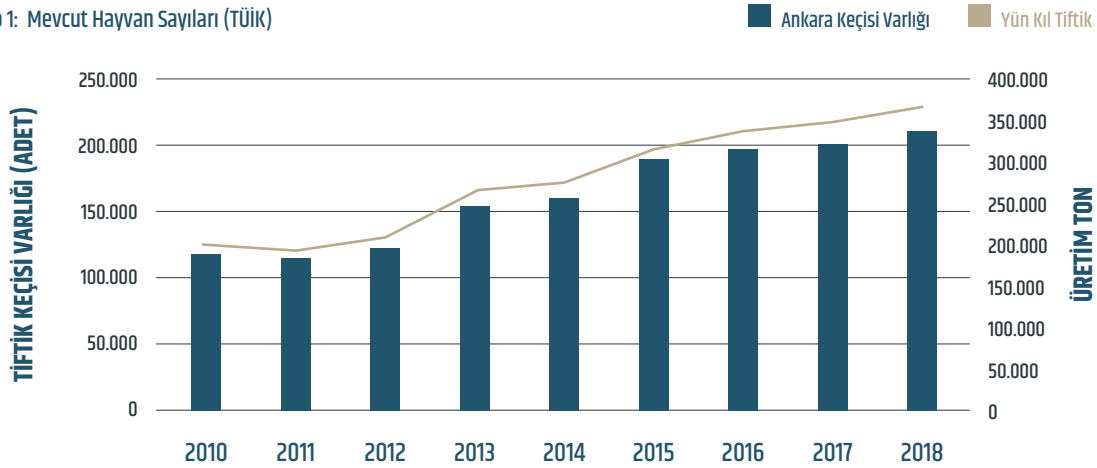
Fakat araştırmalar sırasında hiçbir kurumun verilerinin birbirini tutmadığı görülmüştür. Bu durum çalışmanın hazırlanmasını ve içeriğini doğrudan olumsuz etkilemiştir. Yöntem olarak; Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği her yıl sahada düzenli sayım işlemi yapıyor olması, anaç koyun keçi desteklemelerinde birliğin görev ve sorumluluğu kapsamında tutulan kayıtlar, Islah projelerinin uygulayıcı merci olması gibi nedenlerle kullanılacak verilerde öncelik Birlik'e ait olanlara yer verilmiştir.

⁽¹⁾ Omuzbaşı, kürek kemiğinin (insan ve hayvanlarda) üstü.

TÜRKİYE'DE ANKARA KEÇİSİ VE TİFTİK

Orta Anadolu'nun klimatolojik özelliklerine en iyi şekilde uyum sağlayan Ankara keçisi Türkiye için uzun süreler önemli bir döviz kaynağı olma niteliğini korumuştur. 1940'lı yıllarda Ankara keçisi yetiştiriciliğinin %85'lik kısmı Orta Anadolu'da %15'lik kısmı ise Siirt ve Mardin çevresinde yapılmıştır (Örkiz 1980). Ülkemiz Ankara keçisi varlığı 1960'lı yıllardan itibaren sürekli azalma yönünde bir seyir izlemiş ve günümüz verilerine göre 300 bin seviyelerine gerilemiştir.

Tablo 1: Mevcut Hayvan Sayıları (TÜİK)

Ankara keçisi varlığı en fazla olan il Ankara'dır. 2019 TÜİK verilerine göre oğlaklar hariç Ankara'daki hayvan varlığı 182.763 adettir. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği (ADKKYB) 2019 yılı desteklemeye uygun anaç Ankara keçisi varlığı ise 124.801 adettir. Ankara ilçe bazlı yetiştirici sayıları tablo 2'de verilmiştir. Tabloda da görülebileceği üzere en yoğun yetiştiricilik yapılan bölgeler Kirmir havzasındadır. Kirmir Havzası; Gündül, Kızılcahamam, Beypazarı ve Nallıhan hattında akan Kirmir çayına verilen genel isimdir. Ankara keçisinin temiz su kaynağına duyduğu ihtiyaç ve delta'nın iklim özelliği nedeniyle bu bölge en verimli yetiştiricilik alanı olarak bilinmektedir.

Tablo 2: Mevcut Yetiştirici Sayısı (ADKKYB - 2019)

İLÇE	ANKARA KEÇİSİ	
	ÜYE	DAMIZLIK HAYVAN SAYISI
AKYURT	1	79
AYAŞ	93	21576
BALA	3	67
BEYPAZARI	145	34485
ÇAMLIDERE	10	1479
ÇANKAYA	2	87
ÇUBUK	6	1674
ELMADAĞ	2	1029
GÜDÜL	112	37977

İLÇE	ANKARA KEÇİSİ	
	ÜYE	DAMIZLIK HAYVAN SAYISI
HAYMANA	18	1159
KAHRAMANKAZAN	4	615
KALECİK	1	50
KIZILCAHAMAM	33	6742
MAMAK	2	30
NALLIHAN	47	9992
POLATLI	30	6184
SINCAN	21	1456
ŞEREFİKOÇHISAR	2	120
TOPLAM	532	124801

Ülkemizde 1987 yılına kadar uygulanan ancak gerektiği zamanda açıklanmayan tiftik desteklemesinin 1988 yılından itibaren tamamen kaldırılması üreticiye ağır bir darbe olmuştur. Dünyada üretimin en fazla gerçekleştiği yıl olan 1988 yılında 3 bin ton olan Türkiye yıllık tiftik üretim miktarı 2000 yılında 79 tona kadar gerilemiştir. Günümüzde ise bu rakam 300 ton bandına çıkmıştır. Tiftiğin ekonomik önemini kaybettiği yıllarda yetiştiricinin elindeki hayvan sayısının çok hızlı düştüğü ve var olan hayvanların da et verimini artırmak için kıl keçisi ile melezlendiği bilinmektedir. Buna bağlı olarak saf sürüler oldukça azalmıştır. Sayı ve saflık anlamında kaybolmaya yüz tutmuş Ankara keçisini koruma amaçlı 2006 yılında T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından başlatılan Gen Kaynağı Koruma ve Halk Elinde Ankara Keçisi Islahı Projeleri sayesinde Ankara keçisi varlığında önemli artış gözlenmiştir.

Tablo 3: Ankara Keçisi Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Proje Verileri (ADKİKYB – 2020)

PROJE ADI	TABAN			ELİT			TOPLAM		
	ÜYE	TEKE	ANAÇ	ÜYE	TEKE	ANAÇ	ÜYE	TEKE	ANAÇ
Ankara Keçisi - 1	16	301	5985	0	0	0	16	301	5985
Ankara Keçisi - 2	12	279	5535	1	18	350	13	297	5885
Ankara Keçisi - 3	8	142	2850	3	129	2600	11	271	5450
Ankara Keçisi - 4	13	229	4660	1	42	850	14	271	5510
Ankara Keçisi - 5	12	190	3820	2	55	1100	14	245	4920

Ankara Keçisi Halk Elinde Ülkesel Islah Projeleri kapsamında incelenen tiftik numunelerine ait ortalama değerler; lüle uzunluğu 13-16 cm, lif çapı 30-33 mikron, randıman (temiz tiftik oranı) % 65 - 70'dir. Damızlıkta kullanılan keçiler 1,5 - 2 kg tiftik verirken erkekler 2-3 kg tiftik verirler. Erkek tiftikleri, teke tiftiklerine göre daha ince, daha az yağlı ve daha parlaktır. Proje dışında genel üretim verilerine baktığımızda hayvanlarda lif çapı 45 mikrona kadar yükselmektedir. Ortalama hayvan başına tiftik verimi ise 1,7 kg civarındadır. Belli başlı tiftik üreticisi ülkelerle ülkemiz arasındaki farklılık sadece hayvan varlığı ile sınırlı kalmamaktadır. Ankara keçisinden elde edilen ve temel ürünü olan tiftik verimi açısından da diğer üretici ülkelerle Türkiye arasında önemli farklılıklar mevcuttur. Örneğin Güney Afrika Cumhuriyeti Ankara keçisinden hayvan başına 3,2-3,5 kg tiftik elde etmekte bu değer Amerika Birleşik Devletleri'nde 3,5-4,0 kg olarak gerçekleşmektedir. Ülkemiz için ise ortalama olarak 1,5-1,7 kg/baş verim normal olarak kabul edilmektedir. 2007 yılında tiftiğe yeniden verilmeye başlanan devlet destekleri yetiştirici tarafında olumlu karşılanmıştır. Tiftiğe verilen devlet destekleri 2012 yılına kadar kısmi kaliteye dayalı verilmiş, 2012 - 2019 arası kilogram başı sabit ödeme yapılmış ve yine 2019 yılı itibarıyla yeniden kısmi kaliteye dayalı destekleme modeline geçilmiştir.

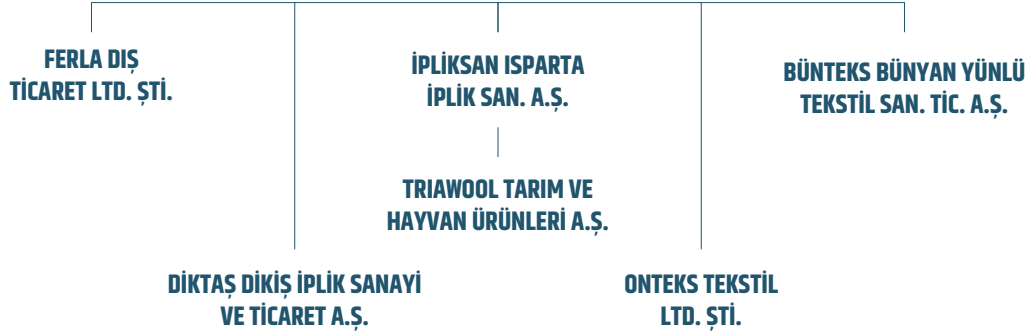
2020 yılı Tarımsal Destekleme Kararnamesi ile tiftik destekleme modeli detaylandırılmış ve ilaveler yapılmıştır. Buna göre; devlet desteğinden faydalanabilmek için tiftiğin Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği veya TİFTİK BİRLİK ve bağlı kooperatiflerine satma önkoşulu genişletilmiş ve ilgili bakanlığa kayıtlı yün işleme tesislerinin tiftik alımı yapabilmesinin de önü açılmıştır. Ayrıca; sözleşmeli üretim kapsamında üretilen tiftiğe ilave 10 TL/kg destek verilecektir. 2020 yılı itibarıyla daha önceki yıllarda sadece Siirt, Şırnak ve Mardin bölgesinde yetiştiriciliği yapılan renkli Ankara keçisi için uygulanan destekleme modeli yaygınlaştırılmış olup tüm Ankara keçileri için verilmeye başlanmıştır. 2020 yılında 35 TL olan anaç desteğine ek olarak 20 TL ilave destek ile keçi başına toplamda 55 TL ödeme yapılacaktır.

Tablo 4: Tiftik Alımlarında Doğrudan Destek Ödemeleri (TL/Kg) (2010-2020)

Tiftik Cinsi	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Oğlak	15 ₺	15 ₺	17 ₺	20 ₺	20 ₺	22 ₺	22 ₺	27 ₺	30 ₺	30 ₺	30 ₺
Anamal	14 ₺	14 ₺	17 ₺	20 ₺	20 ₺	22 ₺	22 ₺	27 ₺	30 ₺	28 ₺	28 ₺
Tali	10 ₺	10 ₺	17 ₺	20 ₺	20 ₺	22 ₺	22 ₺	27 ₺	30 ₺	20 ₺	20 ₺

Destekleme kararname ile yetiştirici, tiftik desteklerinden faydalanabilmek için ürününü yalnızca iki kuruma satabilmektedir. Bunlar; Tiftik Kooperatifleri ve Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birlikleridir. Yapılan araştırmalarda tiftik alımını yapan tek damızlık birliğin Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği olduğu gözlenmiştir. (Siirt bölgesinde var olan renkli tiftik bölge içinde bulunan battaniye üreticileri tarafından değerlendirilmektedir.) T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre; Türkiye genelinde tarımsal desteklemesi yapılan tiftik miktarları son 5 yılda şu şekildedir; 2015 yılında 217 ton, 2016 yılında 187 ton, 2017 yılında 163 ton, 2018 yılında 180 ton ve 2019 yılında ise 158 ton. Türkiye’de tiftik ile ilgili çok az sayıda yıkama ve tarama tesisi dışında nihai ürün entegre sanayisi bulunmamaktadır. Birlik ve kooperatiflerin yetiştirici elinden satın aldığı tiftik kısıtlı sayıdaki ihracatçılar tarafından alınıp, çoğunlukla kirli olmak üzere yıkamış ya da taramış olarak yurt dışına satılmaktadır. Tiftik üretiminde dünya lideri olan Güney Afrika’da da üretilen tiftiğin %95’i ihracata konu olmaktadır. Ve çoğunlukla işlenmemiş (ham tiftik) olarak satılmaktadır. Ürünlerin katma değer yaratan süreçleri genellikle ithalatçı olan Avrupa ülkelerinde yapılmaktadır. Türkiye’de tiftik alımı yapan firmalarının vermiş olduğu veriye göre Türkiye’de 2019 yılında yaklaşık 300 ton tiftik ihracatı gerçekleştirmişlerdir. Fakat bu rakam TÜİK’e göre ise 68 ton olarak belirtilmiştir. Bu durum tiftiğin ihracatı sırasında kullanılan GTIP kodlarının farklılığından kaynaklanmaktadır. Yine 2019 yılında Türkiye’ye 40 ton 51053900011 GTIP kodlu tiftik ithalatı yapılmıştır. Yurtiçinde sanayide kullanılan tiftik oranı ise istatistiklere konu olmamıştır.

2019 YILINDA TİFTİK İHRACATI YAPAN FİRMALAR:

Ayrıca tiftik ile ilgili tek düzenli yayın T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan ve yayınlanan yıllık tiftik raporudur. Türkiye’de ve Ankara’da tiftik üretimi, satışı, satış fiyatları, satışı yapılan ülkeler, üretimde bölgesel dağılım gibi bütüncül, detaylı verilere ne yazık ki ulaşamamıştır. Aşağıda Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği’nin tiftik alımına başladığı yıldan bu yana ilçe bazlı veriler ve satış rakamları bulunmaktadır.

Tablo 5: Ankara İlinde İlçe Bazlı Tiftik Alım Raporu (ADKİKYB – 2020)

TİFTİK RAPORU 2016-2017-2018						
YIL	İLÇE	ÜYE SAYISI	OĞLAK (KG)	ANAMAL (KG)	TALİ (KG)	TOPLAM (KG)
2016	AYAŞ	3	1.624,00	3.624,10	154,20	5.402,30
	GÜDÜL	24	2.320,80	5.734,50	166,30	8.221,60
	K.HAMAM	2	51,06	223,30	6,80	281,16
	NALLIHAN	1	201,80	1.314,30	90,10	1.606,20
	POLATLI	1	286,20	1.437,50	12,80	1.736,50
TOPLAM		31	4.483,86	12.333,70	430,20	17.247,76
YIL	İLÇE	ÜYE SAYISI	OĞLAK (KG)	ANAMAL (KG)	TALİ (KG)	TOPLAM (KG)
2017	AYAŞ	4	1.593,00	4.617,40	127,00	6.337,40
	BEYPAZARI	1	12,80	114,20	0,00	127,00
	GÜDÜL	27	4.905,10	8.239,90	149,20	13.294,20
	HAYMANA	1	0,00	40,00	0,00	40,00
	K.HAMAM	3	508,00	1.278,20	19,00	1.805,20
	NALLIHAN	1	24,00	1.036,40	36,80	1.097,20
	POLATLI	1	691,20	2.109,20	32,40	2.832,80
	Ş.KOÇHİSAR	1	0,00	16,00	0,00	16,00
TOPLAM		39	7.734,10	17.451,30	364,40	25.549,80
YIL	İLÇE	ÜYE SAYISI	OĞLAK (KG)	ANAMAL (KG)	TALİ (KG)	TOPLAM (KG)
2018	AYAŞ	10	5.364,50	7.791,30	189,80	13.345,60
	BEYPAZARI	2	38,40	109,60	0,00	148,00
	GÜDÜL	30	5.903,40	12.017,40	303,60	18.224,40
	HAYMANA	1	12,90	257,10	0,00	270,00
	K.HAMAM	5	966,90	2.539,70	56,60	3.563,20
	NALLIHAN	2	645,60	2.777,60	356,40	3.779,60
	POLATLI	1	791,20	1.740,00	40,00	2.571,20
	Ş.KOÇHİSAR	1	0,00	14,00	0,00	14,00
	KEÇİÖREN	1	605,90	2.231,30	0,00	2.837,20
TOPLAM		53	14.328,80	29.478,00	946,4	44.753,20

TİFTİK RAPORU 2019-2020						
YIL	İLÇE	ÜYE SAYISI	OĞLAK (KG)	ANAMAL (KG)	TALİ (KG)	TOPLAM (KG)
2019	İLÇE	ÜYE SAYISI	OĞLAK (KG)	ANAMAL (KG)	TALİ (KG)	TOPLAM (KG)
	AKYURT	1	0,00	104,00	0,00	104,00
	AYAŞ	12	3.901,50	8.626,00	97,5	12.625,00
	BEYPAZARI	1	0,00	32,50	0,00	32,50
	GÜDÜL	36	9.516,40	11.445,90	293,80	21.256,10
	HAYMANA	1	506,00	45,00	0,00	551,00
	K.HAMAM	7	1.311,50	2.802,00	73,50	4.187,00
	NALLIHAN	7	1.396,50	3.589,50	32,00	5.018,00
	POLATLI	2	676,00	2.587,00	30,50	3.293,50
	Ş.KOÇHİSAR	1	3,50	28,50	0,00	32,00
	SİNCAN	1	43,50	215,00	2,50	261,00
TOPLAM		69	17.354,90	29.475,40	529,8	47.360,10
2020	İLÇE	ÜYE SAYISI	OĞLAK (KG)	ANAMAL (KG)	TALİ (KG)	TOPLAM (KG)
	AYAŞ	19	3.635,00	16.002,00	529,50	20.166,50
	BEYPAZARI	7	470,00	1.797,00	37,00	2.304,00
	GÜDÜL	49	5.989,50	24.887,00	744,00	31.620,50
	KEÇİÖREN	2	466,00	2.944,00	226,00	3.636,00
	K.HAMAM	11	1.048,00	4.915,00	198,00	6.161,00
	NALLIHAN	5	557,00	1.572,00	76,00	2.205,00
	POLATLI	2	1.232,00	3.809,00	29,00	5.070,00
	Ş.KOÇHİSAR	1	9,00	18,00	0,00	27,00
	HAYMANA	2	34,00	62,00	6,00	102,00
TOPLAM		97	13.440,50	56.006,00	1.845,50	71.292,00

Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği ve TİFTİK BİRLİK'in 2015 – 2020 yıllarına ait tiftik alım fiyatları Tablo 6'da verilmiştir. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği alım yapmaya başladığı yıldan itibaren tiftik fiyatlarını düzenli olarak yükseltmiştir. Bunda kısmi de olsa ürünün kalite ölçümlerinin yapılıyor olması, yerinde alım yapması, kısmi tefrik ve sınıflandırma işlemi yapılıyor olması etkili olmuştur. Tiftik üretim, toplama, depolama ve satışına ait uluslararası bir standart yoktur.

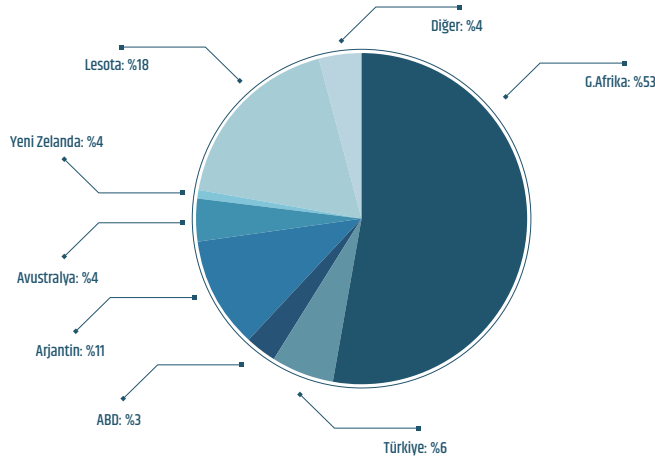
Tablo 6: Tiftik Alım Fiyat Raporu (ADKKYB – 2020)

TİFTİK ALIM FİYAT RAPORU							
	ADKKYB	TİFTİK BİRLİK	ADKKYB	TİFTİK BİRLİK	ADKKYB	TİFTİK BİRLİK	BAKANLIK DESTEĞİ
YIL	OĞLAK (TL/KG)	OĞLAK (TL/KG)	ANAMAL (TL/KG)	ANAMAL (TL/KG)	TALİ (TL/KG)	TALİ (TL/KG)	DESTEK (TL/KG)
2015	ALIM YOK	10,00 TL	ALIM YOK	8,00 TL	ALIM YOK	2,00 TL	22,00 TL
2016	15,00 TL	12,00 TL	13,00 TL	10,00 TL	3,00 TL	3,00 TL	22,00 TL
2017	18,00 TL	15,00 TL	15,00 TL	13,00 TL	3,00 TL	3,00 TL	27,00 TL
2018	20,00 TL	17,00 TL	17,00 TL	15,00 TL	3,00 TL	3,00 TL	30,00 TL
2019	52,00 TL	35,00 TL	44,00 TL	30,00 TL	5,00 TL	5,00 TL	OĞLAK: 30 ANAMAL: 28 TALİ: 20
2020	45,00 TL	45,00 TL	40,00 TL	38,00 TL	5,00 TL	6,00 TL	OĞLAK: 30 ANAMAL: 28 TALİ: 20

ULUSLARARASI MODEL VE STANDARTLAR

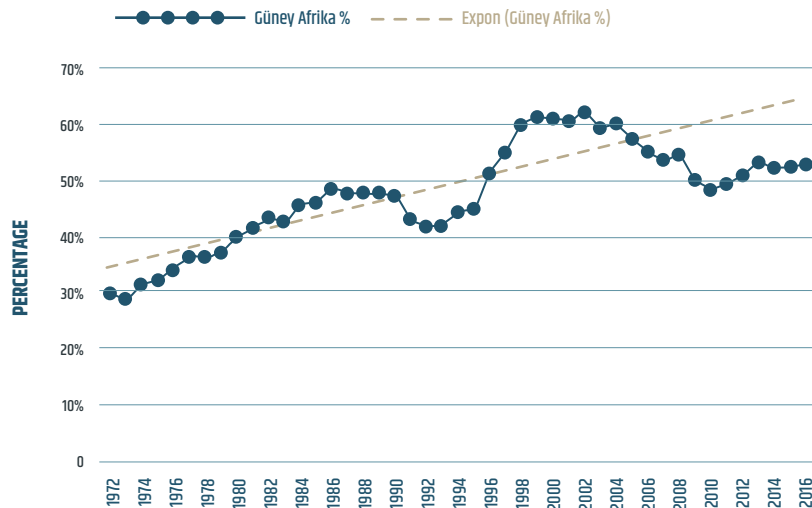
T.C. Ticaret Bakanlığı 2019 Tiftik Raporu verilerine göre; dünyada az sayıda bulunan tiftik üreticisi ülkeler arasında Güney Afrika Cumhuriyeti %53 üretim kapasitesiyle pazar lideri konumundadır. 1900'lü yılların ikinci yarısından itibaren giderek daralan tiftik pazarı nedeniyle üretimler bir haylice düşmüş olsa da günümüzde yıllık toplam dünya üretimi 8 bin ila 10 bin ton civarındadır. Dünya tiftik üretiminin Güney Afrika'dan sonra %18'i Lesotho, %11'i Arjantin, %4'ü Avustralya, %3'ü ABD, %1'ü Yeni Zelanda tarafından yapılmaktadır. Türkiye'nin dünya üretimindeki payı ise %6'dır.

Tablo 7. Tiftik Üretiminde Ülkelerin Aldıkları Pay (2015)

Ankara keçisi sayısı bakımından ülkeler incelendiğinde Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ilk sırada olduğu görülecektir. Güney Afrika'nın bugün için sahip olduğu 1.351.351 baş Ankara keçisi sayısı 1980'li yıllarda 3 milyon baş olarak tespit edilmiştir. Zaman içerisinde tiftik ürünün moda ya bağlı bir seyir izlemesi ve ıslah sonucu hayvan başına alınan ürünün yükselmesi sayısal azalışın önemli nedenleridir. Güney Afrika, küresel tiftik üretim endüstrisinde kilit bir oyuncudur. Sadece tiftik üretimi değil, dünyanın tek tiftik borsasına sahip olması nedeniyle sektöre de yön veren ülkedir. Port Elizabeth, dünya tiftik endüstrisinin başkentidir ve açık artırma bu limanda gerçekleşir. Ürün standartlarının yakalanması durumunda diğer üretici ülkelerin malları da Güney Afrika tiftik borsasına giriş yapabilmektedir. Avustralya ve Yeni Zelanda'da üretilen tiftiklerin büyük çoğunluğu Güney Afrika tiftik borsasında satılmaktadır. Yine belirli partilerde Arjantin'de üretilen tiftikler bu borsaya giriş yaparlar. Türkiye ve Güney Afrika arasında tiftik ticareti 1990'lı yıllardan bu yana yapılamamaktadır. Güney Afrika'nın Türkiye'de görülen hayvan hastalıklarını bahane göstermesiyle kapanan ticaret, siyasi ve diplomatik kanallarla yeniden açılabilir.

Tablo 8. Dünya Tiftik Üretiminde Güney Afrika Oranı, 1972-2016 (Mohair SA.)

Avusturalya yukarıda bahsi geçen ülkeler arasında en geç Ankara keçisi yetiştiriciliğine başlayan ülkedir. Ankara keçisinin ülkeye gidiş tarihi 1800'lü yıllara kadar uzansa da 1970'li yıllardan itibaren katma değerli bir tarımsal faaliyet olarak üreticiler tarafından ilgi çekmeye başlamıştır. Fakat yapmış oldukları bilimsel araştırmalar ve genetik çalışmalar sayesinde tiftik kalite ve veriminde büyük aşama kaydetmişlerdir. Ankara keçisinin duayeni olarak bilinen Avusturyalı bilim insanı Bruce McGregor yıllardır bu alanda yaptığı çalışmalarla politika düzeyinde süreç yönetimleri geliştirmiştir. Avusturalya, son 30 yılda yapmış olduğu çalışmaları temel olarak Güney Afrika modeline göre şekillendirmiştir. Güney Afrika'dan farklı olarak genetik çalışmalar konusunda şu an en iyi ülke konumunda olmasıdır. Ayrıca coğrafi şartlar, iklim, bitki örtüsü gibi sebeplerle alınan model revize edilmiştir. Aşağıda Avusturalya ve Güney Afrika'da tiftik üretimi, satışı ve pazarlama yöntemleri hakkında bilgiler verilmiştir.

a - Yetiştiricilik

Coğrafi ve iklim şartları, genetik çalışmalar sonrasında Güney Afrika ve Avusturalya'da Ankara keçisi yetiştiriciliği yılda en çok verim verecek şekilde organize edilmiştir. Geniş mera alanları nedeniyle ortalama sürü büyüklüğü yüksektir. İkizlik oranı düşük olmakla beraber oğlak ölümleri %3 ila %7 arasındadır. Güney Afrika'da mevcut 1,5 milyona yakın Ankara keçisi varlığı bulunmaktadır. 1000 civarı olan çiftlik sayısının 700'ü çok büyük olup geriye kalan 300 çiftlik daha küçük ölçeklidir. Güney Afrika'da 1 Ankara keçisi yıllık 5 kg tiftik vermektedir. Yılda iki kez ilk ve son bahar aylarında yapılan kırkımda ortalama lüle uzunluğu 12 - 15 cm. arasındadır. Güney Afrika'da işletmeler, karlılığını artırmak ve çiftliğe kesintisiz nakit akışı sağlamak amacıyla tiftik dışında karkas et satışı da yapmaktadırlar. İhtiyaç fazlası oğlakların önemli bir pazarı varken erişkin hayvanların satışı düşük seviyede gitmektedir.

%3-%7

İKİZLİK ORANI DÜŞÜK OLMAKLA BERABER OĞLAK ÖLÜMLERİ %3 İLA %7 ARASINDADIR.

b - Örgütlenme

Güney Afrika Tiftik Üreticileri Derneği (South African Mohair Growers Association), Mohair Trust, MDA, Mohair Australia gibi kuruluşlar Güney Afrika ve Avusturalya Ankara keçisi yetiştiriciliği ve tiftik alanında çalışan önemli kuruluşlardır. Bu kuruluşların temel amaçları; hayvanları ve tiftik miktar, kalite ve satışlarını kayıt altına almak, tiftik kalite ve standartlarını oluşturmak, yetiştiriciliğin karlı yapılması için faaliyetler yürütmek, genetik ve bilimsel çalışmalar yapmak, gen havuzuyla işletmedeki hayvan kalitesine katkı sağlamak, tiftik satış fiyatlarını regüle etmek, PR ve tanıtım çalışmaları yapmaktır. Yine bu örgütler, standart ve kalitenin artmasına yönelik yetiştiricilere yönelik birçok eğitim faaliyeti yürütmektedir. Bu örgütler dışında kar amacı güden ve gütmeyen birçok organizasyon da mevcuttur. Bunların bir kısmı acentelik yaparken bir kısmı da spesifik alanlarda yetiştiriciye ve pazara yönelik hizmet sağlamaktadırlar.

GÜNEY AFRIKA VE AVUSTURALYA ANKARA KEÇİSİ YETİŞTİRİCİLİĞİ VE TIFTİK ALANINDA ÇALIŞAN ÖNEMLİ KURULUŞLAR: **GÜNEY AFRIKA TIFTİK ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ (SOUTH AFRICAN MOHAIR GROWERS ASSOCIATION), MOHAIR TRUST, MDA, MOHAIR AUSTRALIA**

c - Tiftik Standartları

Güney Afrika ve Avustralya'da mikrona göre tiftik sınıflandırması aşağıdaki gibidir. (Dünya genelinde bu sınıflandırma esas kabul edilmektedir.)

Üst Kalite Oğlak	24 – 26 mikron
İyi Kalite Oğlak	27 – 28 mikron
Oğlak	29 – 30 mikron
Üst Kalite Genç Keçi	31 – 32 mikron
İyi Kalite Genç Keçi	33 – 34 mikron
Üst Kalite Yaşlı Keçi	35 – 36 mikron
İyi Kalite Yaşlı Keçi	37 – 39 mikron

Talep Halinde Yapılan Diğer Testler;

1 – Verim Testi
2 – Lüle Uzunluğu ve Mukavemet Testi
3 – Renk Tayini Testi
4 – Medulasyon Testi
5 – Yağ Tayini

Lüle Uzunluğu

A; 10-16 cm	B; 10-12 cm	C; 7-10 cm	Aşırı Büyümüş (OM); 16 cm Üstü
-------------	-------------	------------	--------------------------------

Tiftik için Avustralya'da Yapılan Testler	Avustralya'daki Standart
Ortalama Lif Çapı	30.9 um
Elyaf Çapı Değişim Katsayısı	29.1%
Yıkanmış Verim	84.0%
Bitkisel Madde İçeriği	%1

Kaba Kıl İçeriği;

Boş veya boşa yakın (S)
Üstün (A/B) – İyi Hacim
Düşük (K) – A/B ve S'den Daha Az Hacimli.
Orta (KK) – Ortalama ile Zayıf Arası
Yüksek (KKK) – Zayıf Hacim

d - Kırkım

Uluslararası yetiştiricilikte kırkım genellikle yılda 2 kere yapılmaktadır. Fakat Güney Afrika borsasında satışa sunulan en kıymetli partiler yaz kırımı olanlardır. Oğlaklar ilk kez 6 aylıkken kırılırlar. Yetiştirici elinde yapılan kırımın standartları vardır. Kırkım sırasında yapılan iş akışı tiftik fiyat performansını doğrudan etkilemektedir. Kırkım hem öncesinde yapılan testler hem de sonrasında tefrik, tasnif ve ambalajlama ile alıcı kooperatifin istediği standartlarda olmalıdır. Aksi takdirde yetiştiriciye maddi yaptırım uygulanmaktadır. Yetiştirici kırkımına başlamadan 48 saat önce her bir sınıfa ait keçilerden numune alarak kalite testlerini yapmaktadır.

ULUSLARARASI YETİŞTİRİCİLİKTE KIRKIM GENELLİKLE YILDA 2 KERE YAPILMAKTADIR. FAKAT GÜNEY AFRIKA BORSASINDA SATIŞA SUNULAN EN KIYMETLİ PARTİLER YAZ KIRIMI OLANLARDIR. OĞLAKLAR İLK KEZ 6 AYLIK KEN KIRILIRLAR.

KEÇİDEN ALINAN ÖRNEKLER 48 SAAT KOŞULLANDIRILARAK TESTE ALINIR.

GERİLMİŞ ZIMBA UZUNLUĞU, EN YAKIN 0.5 CM'E KADAR BİR CETVELLE ÖLÇÜLMÜŞTÜR.

Talep Halinde Yapılan Diğer Testler;

Ortalama Lif Çapı,	Lif Çapı Değişim Katsayısı,	ve Lif Eğriliği
--------------------	-----------------------------	-----------------

Resim 1: Tiftik numune alım masası – G. Afrika

Kırkımı yapılacak olan hayvanlar en az 3 gün önce işletmeye getirilir. Genel sağlık kontrolleri yapılır. Kırkım esnasında tiftiğin temiz olması önemlidir. Temiz tiftiğin hem kırkımı daha kolaydır hem de kaliteli ürün alımını, üründe tağşışı engeller. Bu nedenle kırkım öncesi hayvanların yıkanması tavsiye edilir. Kırkım öncesi hayvan üzerinde bulunan bitkisel madde, dışkı, organik bulaşıklar ve hatta göz ve el yardımıyla görülen kaba kıllar temizlenir. Kırkım için seçilen hayvanlar aç bırakılmamalıdır. Tok karnına yapılacak kırkımlarda bağırsak dolaşması ve önemli derecede kanlanması sonucunda kırkım sonrasında sancılanma, bağırsak şişmesi ve hatta ölüm vakalarıyla karşılaşılması mümkündür. Kırkım esnasında veya kırkımdan sonra bu gibi arzu edilmeyen hallerle karşılaşılırsa Novalgine ve Combelen gibi sakinleştirici ilaçların kullanılması yararlı olur. Hastalık veya sancı belirtileri gösteren hayvanlarda 3-4 cc. Novalgine veya 1-1,5 cc. Combelen verilmelidir. Kırkımın yapılacağı alan kuru, temiz ve düz bir zemin olmalıdır. Hayvan refahı ve ürün kalitesi için makineli kırkım önerilir. Özellikle genç oğlaklar için gerekli görüldüğü hallerde sakinleştirici verilmesi uygundur.

KIRKIMI YAPILACAK OLAN HAYVANLAR EN AZ 3 GÜN ÖNCE İŞLETMEYE GETİRİLİR. GENEL SAĞLIK KONTROLLERİ YAPILIR. KIRKIM ESNASINDA TİFTİĞİN TEMİZ OLMASI ÖNEMLİDİR. TEMİZ TİFTİĞİN HEM KIRKIMI DAHA KOLAYDIR HEM DE KALİTELİ ÜRÜN ALIMINI, ÜRÜNDE TAĞŞIŞI ENGELLER.

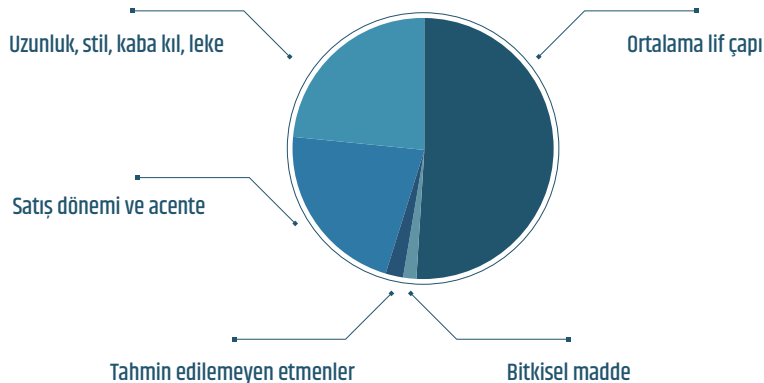
Resim 2: Kırkım yapılan alanın olması gereken fiziki durumu - Yeni Zelanda

Kırkım işlemi hayvan yaş grubuna göre yapılır. Önce en geç hayvan kırılır. Kırkım sırasında gömlekte deri kalmaması gerekmektedir. Kırkım sırasında hayvanın ıslak ya da nemli olmaması, yine gömlek tiftiğin ıslak şekilde ambalajlanmaması gerekir. Gömlek tiftiğin doğrudan güneş ışığına uzun süre maruz bırakılmaması gerekmektedir. Kırkım sonrasında gömlek mikron aralıklarına göre sınıflandırılır ve presli ambalaja alınır. Ambalaj için kullanılan çuvalların pamuklu bez kumaş olması istenir. Ağız da yine boyalı olmayan ve kumaş bazlı iplikle bağlanmalıdır. Ambalajların üzerine; lot numarası, parti numarası, bölge adı ve kg bilgileri yazılır. Ve alıcı kooperatifin tiftik toplama depolarına yapmış oldukları test sonuçları ile birlikte satış için teslim edilir.

e - Satışa Hazırlama Süreci

Aktarma depolarına gelen ürünlerin deney testleri yapılır. Örneklemeye usulü yapılan bu testlerde, her bir yetiştiricinin getirmiş olduğu parti başına kontrol amaçlı OFDA 2000 ile testleri yapılır. Bu testler sonucunda mikron aralığına göre genel tasnifleme işlemi başlar. Ayrıca bölge acente ve ajanlarının isteği doğrultusunda SGS testlerini yapar. (Burada maliyet potansiyel alıcı tarafından karşılanır.) Kooperatif tasnifi yapılmış ürünleri presli ambalaja alır. Ambalaj üzerinde gerekli bilgileri yazar ve aktarma depolarından borsa deposuna transfer eder.

Tiftik Fiyatına Etki Eden Etmenler:

25 Mikron Altı Ürüne Çok Yüksek Prim Uygulanmaktadır.

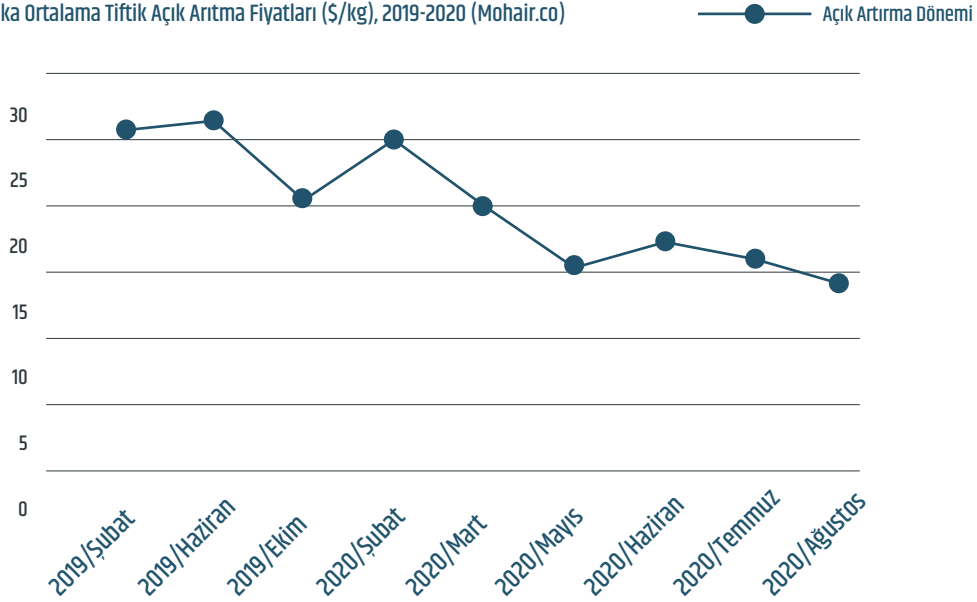
Lif Çapı 30 Mikrondan Yüksek Olan Tiftiklerde Batma Yapmaya Başladığı için Fiyatta Derin Düşüş Olmaktadır.

Modern Tekstil Makineleri Çok Daha İnce Tiftikleri Ürüne Dönüştürebildiği için Son 20 Yılda 30 Mikron Altı Tiftiğe Talep Çok Artmıştır.

Kemp Kılı Uzunluğuna Göre Fiyatta İndirim Yapılmaktadır. Kemp Kılı Oranına Göre %34 İla %78 Oranında Fiyatta İndirime Gidilmektedir.

Kooperatif çok özel yetiştiricilerin (tiftik kalitesi ve standardı konusunda alıcı tarafından rağbet gören) ürünlerini özel lot olarak satışa çıkarabilir. Bu durumda ambalajlama sırasında bu yetiştiricinin ürünleri ayrı olarak işleme alınır.

Tablo 9. Güney Afrika Ortalama Tiftik Açık Artırma Fiyatları (\$/kg), 2019-2020 (Mohair.co)

f - Hedef Pazar ve Özellikleri

Türk tiftiğinin yıllardır değişmeyen pazarı İngiltere'dir. Yüzyıllardır süre gelen tiftik ticareti bugün üretim yetersizliğimize rağmen devam etmektedir. İngiltere ve İtalya, tekstil sektöründe tiftik kullanımının en çok olduğu ülkelerdir. Bu iki ülke dünya ham tiftik üretiminin %50'den fazlasını kullanmaktadır. Dünyada üretilen tiftiğin büyük bir bölümü, başta İngiltere olmak üzere Fransa, İtalya, İspanya ve Çin'de işlenmekte, işlenen tiftiğin yine büyük bir bölümü tops, tiftik ipliği veya kumaş olarak başka ülkelere satılmaktadır. Gelişen ve çeşitlilik gösteren sanayisi ile Çin, son 10 yılda tiftik ham maddesinin belirli bir yüzdesine talep olurken özellikle tali tiftiğin kullanımında Hindistan ön plana çıkmaktadır.

%50

İNGİLTERE VE İTALYA, TEKSTİL SEKTÖRÜNDE TİFTİK KULLANIMININ EN ÇOK OLDUĞU ÜLKELERDİR. BU İKİ ÜLKE DÜNYA HAM TİFTİK ÜRETİMİNİN %50'DEN FAZLASINI KULLANMAKTADIRLAR.

g - Mamul Bazlı Pazar Analizi

İplik	Eldiven, Çorap, Papyon, Kravat	Battaniye	Yelek, Kazak, Ceket
Atkı, Şal, Bere	Triko, Elbise	Halı, Kilim	Yüz Maskesi
Terlik	Peruk	Plaj, Banyo Havlusu gibi çok çeşitli ev tekstili ürünleri imal edilmektedir.	

Ayrıca; serin tutması, az buruşması, hafif ve elastiki olması ve nemden koruyuculuğu nedeniyle her mevsim kullanılabilen giyim tekstili ürünlerinin üretiminde de tercih edilen bir ham madde durumundadır. Kalın tiftikler daha çok halı, kilim gibi ev tekstili ürünleri ile ceket gibi ağır giyim eşyalarının imalatında kullanılmaktadır.

Bebekler için üretilen ürünler son yıllarda tiftikten elde edilen ürünler arasında en çok tercih edilen alanlardandır. Tiftik genellikle diğer yünlerle karıştırılmak suretiyle kullanılmaktadır. İtalya ve Japonya'da tekstil firmaları bazı yün ürünlerine tiftik karıştırarak giysilerin parlaklığı ve dayanıklılığını arttırmakta kullanmaktadır.

%20

İTALYA VE JAPONYA'DA TEKSTİL FİRMALARI BAZI YÜN ÜRÜNLERİNE %20'YE KADAR ORANDA TİFTİK KARIŞTIRARAK GİYSİLERİN PARLAKLIĞI VE DAYANIKLILIĞINI ARTTIRMAKTA KULLANMAKTADIR.

TÜRK TIFTİĞİ İÇİN MODELLER, ÖNERİLER VE YAPILABİLİRLİK

Türk tiftiğinin değerinden pazarlanmasıyla ilgili yapılan araştırmalarda temel sıkıntının ürünün kirli satılması değil “ürünün niteliğinin belirlenmemiş” olması gözlenmiştir.

Türk Tiftiğine Ait;

Ankara keçisi ve tiftik ile ilgili özel bir devlet politikasının bulunmaması,

Ankara keçisi ile ilgili çok az sayıda genetik ve bilimsel çalışma olması ve yapılan çalışmaların hayata geçirilmemesi,

Ankara keçisi yetiştiriciliği ve tiftiğe ait kayıtların tek elden ve doğru tutulmaması,

Ürün kalitesini belirlemeye yönelik yeterli test ve analizin yapılmaması,

Ankara keçisi yetiştiriciliği ve tiftiğe ait yeterli standardın bulunmaması,

Tiftik üretimi dışında; son 5 yıldır Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin yapmış olduğu kirkım, transfer, ambalajlama ve depolamaya yönelik standart oluşturma çabalarının dışında ülkesel bir standardının belirlenmemiş olması ve bunun da ürün kalite ve sunumunda sıkıntılara sebebiyet vermesi,

Çeşitli sebeplerle oğlak ölümlerinin %40'lar oranında olması nedeniyle işletme verimliliğinin düşük olması, Yıkılmış tiftik veriminin dünya ortalamasının altında olması,

Uygulanan Ankara keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesinin tiftiğin satışını doğrudan etkileyecek kalite ve standarda uygun olmayan şekilde yapılması,

Ürüne ait yeterli verim, kalite vb. verilerin olmamasından kaynaklı uluslararası alıcıların (broker / ajan) Türk tiftiğini talep etmemesi,

Uluslararası alıcılar için acente, dış ticaret uzmanı gibi aracılarla çalışılmaması ve bu konuda profesyonel destek alınmaması,

Yetiştiricinin kazanamamaktan kaynaklı daha önceki yıllarda ürün satışında tağşişe başvurmuş olması ve bunun alıcı üzerinde olumsuz etki bırakması,

Ulusal ve uluslararası pazarda Türk tiftiği imajını yönetecek PR ve tanıtım çalışmalarının yetersizliği,

gibi durumlar Türk tiftiğinin kirli satış performansının düşük olmasına sebebiyet vermektedir.

Unutmamak gerekir ki; Tiftik serbest piyasa koşullarında piyasaya arz edilen lüks tüketime ait bir üründür. Türkiye için milli, tarihsel ve kültürel bir değere sahip olmakla beraber serbest piyasa koşullarında sanayiye arz edilen herhangi bir emtiadan farklı değildir. Herhangi bir tarımsal veya gıda ürününün ulusal ve uluslararası pazara çıkarken alıcıyı bilgilendirmeye yönelik etiket bilgisi vermesi, üretim süreçlerini doğru yönetmesi, alıcı taleplerini karşılaması, standart üretim yapıyor olması isteniyorsa tiftik içinde aynı durum söz konusudur. T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı uhdesinde tiftik alımı yapan birlik ve kooperatiflerin ana gayesinin yukarıda bahsetmiş olduğumuz olumsuz durumların iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak olduğu düşünülmektedir. Özellikle mevcut durumda birlik ve kooperatiflerin, elde edilen Türk tiftiğinin farklı uzmanlık ve bilgi gerektiren sanayiye dönük faaliyetlerden kaçınması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen mevcut durum analizleri sonrasında Türkiye’de Ankara keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik üretiminin artması, Ankara keçisi yetiştiricilerinin katma değerli üretim yapmasının desteklenmesi, Türk tiftiği markasının oluşturulması, standart Türk tiftiği üretiminin yapılabilmesi için aşağıda uygun olan ve olmayan modeller gerekçeleri ile sıralanmıştır.

1 - TÜRK TİFTİK STANDARTLARININ BELİRLENMESİ

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Tiftik üretiminin ve satışının dünya standartlarını yakalaması için yapılacak ilk faaliyetlerden biri "Türk Tiftik Standartları'nın" belirlenmesi olacaktır. Sanayinin istemiş olduğu standart ürünü verebilmek için standart üretim yapmamız şarttır.

Türkiye'de 1983 yılında Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından hazırlanmış ve 1984 yılında yayınlanmış olan "Türk Tiftiği Standartları" şiar alınarak yeniden tüm üretim, kırım, tasnif, ambalajlama, depolama aşamalarının standartları çıkarılmalıdır.

Standart belirleme için gerekli dünya modellerinin daha yakından incelenmesi, gerekli görüldüğü durumlarda yurt dışından uzman getirilmesi elzemdir.

TÜRKİYE'DE 1983 YILINDA TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ (TSE) TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ VE 1984 YILINDA YAYINLANMIŞ OLAN "TÜRK TİFTİĞİ STANDARTLARI" ŞİAR ALINARAK YENİDEN TÜM ÜRETİM, KIRKIM, TASNİF, AMBALAJLAMA, DEPOLAMA AŞAMALARININ STANDARTLARI ÇIKARILMALIDIR.

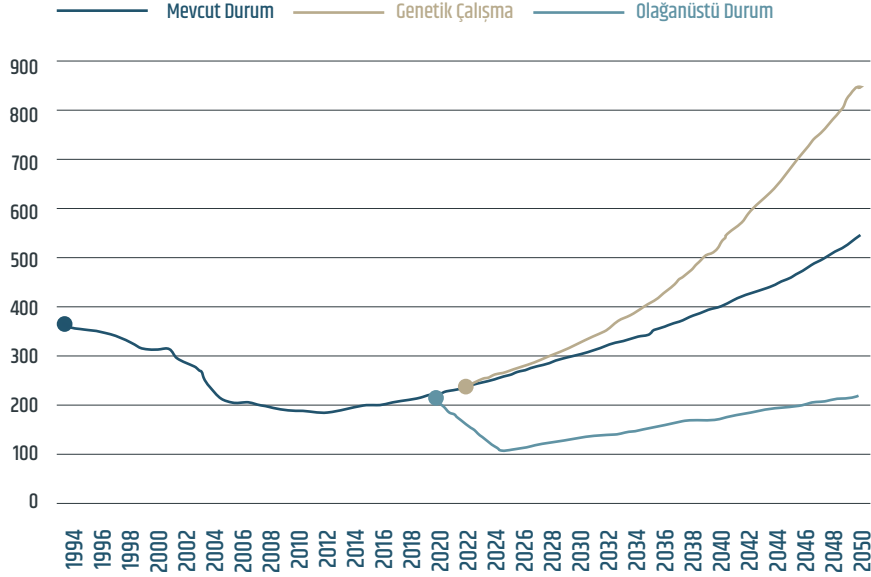
2 - GENETİK ÇALIŞMALAR VE ISLAH

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Türkiye'de tiftik kalitesini artırmaya yönelik yapılacak faaliyetlerin başında hiç kuşkusuz genetik çalışmalar gelmektedir. Güney Afrika'da, tiftik üretimi ve işlenmesini sürdürülebilir bir şekilde artırmak, sorunların çözümüne katkıda bulunmak ve tiftiği ön planda tutmak üzere çok sayıda bilimsel araştırma ve projeler yürütülmektedir. Tiftiğin diğer doğal ve yapay lifler ile karşılaştırmasını yapan çalışma, soğuğa daha dayanıklı olan Ankara keçileri için genetik bir markörün oluşturulması ve daha dayanıklı keçileri yetiştirmek için bu markörü bir üreme programında kullanmayı amaçlayan çalışma ve Güney Afrika'daki Ankara keçileri için kurulan biyolojik bankanın faaliyetlerinin devamını sağlamak için yapılan çalışma bu projeler arasında sayılabilir. Yaptığımız araştırmalarda, Türkiye'de Ankara keçisi ile ilgili bilimsel çalışmalara çok azdır ve genetik çalışmalara ise neredeyse hiç rastlanılmamıştır.

Soy yapısı hakkında bilgi sahibi olmadığımız bir ürünün kalitesinin geliştirilmesine ait yapılacak her türlü dışardan müdahale yetersiz kalacaktır. Türkiye'de devlet elinde Ankara keçisi araştırmaları yapan üretme çiftliği ve araştırma enstitüsü bulunduğu halde bu kurumlardan çıkan makale sayısı oldukça az ve eskidir. Şu an hali hazırda yapılan araştırmalara var ise de kamuoyuna duyurulan bir çalışma gözlemlenmemiştir.. Ankara Keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi kapsamında yürütülen tüm çalışmaların proje liderleri, T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığı Uluslararası Hayvancılık Araştırma Ve Eğitim Merkezi Müdürlüğü bünyesinde çalışmakta olan araştırmacı akademisyenlerdir. Aynı zamanda Enstitü'nün Islah ve Genetik Bölümünde Yapağı Tiftik Laboratuvarı bulunmaktadır. Fakat yapılan internet ve makale taramalarında görülmüştür ki Ankara keçisine ait hiçbir gen çalışması, analiz, proje sonuç raporu gibi belgelere rastlanmamıştır. TİGEM Anadolu Tarım İşletmeleri Müdürlüğü'nde özellikle ABD menşeli Ankara keçileri bulunduğu bilinmektedir. Fakat bu kurumda da Ankara keçisi ile ilgili yapılan çalışmaların yayınlanmadığı görülmektedir. Ankara keçisini yok olmaktan kurtaran Gen Kaynağı Koruma ve Ankara Keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi ise günümüzde ürünün niteliğini artırmaya yönelik çalışmalardan çok uzaktır. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği ve Ankara keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi Liderleri inisiyatifinde yönetmelikte bulunmamasına rağmen 5 yıldır ıslah projeleri kapsamındaki hayvanların mikron kontrolleri yapılmakta ve damızlık materyal seçiminde bu veriler dikkate alınmaktadır. Pazar lideri olan Güney Afrika'nın toplamda 12 keçinin geniyile bu noktaya geldiği düşünülecek olursa sonsuz gen kaynağı içinde bizim başarısız olmamız imkânsızdır. Sadece bu konuda özel çalışmalar yürütülmeli, tiftik üretimi devlet politikası haline getirilmelidir. Aşağıdaki tablo 10'da genetik çalışmalar ile hayvan varlığındaki tahmini artış görülmektedir.

Tablo 10. Ankara keçisi Tahmini Üretim Sayısı 1994-2050 (Türkiye)

Öneriler

Kısa vadede; "Ankara Keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi" kapsamında verime değil kaliteye dayalı testlerin sayısı artırılabilir. (Mikron, kemp kılı, lüle uzunluğu, mukavemet vb.) Uzun vadede amaç Güney Afrika'da olduğu gibi kemp kılı oranını tamamen bitirmek olmalıdır.

Proje lideri ve teknik elemanların yapmış olduğu testler sonucu uygun görülen damızlık adaylarının sürüye katılması zorunlu hale getirilebilir.

Proje liderleri ve proje teknik personelden yıllık yayın talep edilebilir. İlerleme raporları, test sonuçları, iyileştirme önerileri alınabilir.

Veteriner ve Ziraat Fakülteleri, enstitüler ve özel araştırmacılar ile TÜBİTAK gibi kurum destekli bilimsel genetik projelerine destek verilebilir.

3 - OĞLAK ÖLÜMLERİNİN AZALTILMASI VE FİZİKİ ŞARTLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Ankara keçisi yetiştiriciliğinde verimi ve işletme karlılığını etkileyen en önemli faktör oğlak ölümleridir. Oğlak ölüm oranı Ankara keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi verilerine göre %40'a kadar çıkmaktadır. Oğlak ölümlerinin temel sebepleri arasında;

%40

OĞLAK ÖLÜM ORANI ANKARA KEÇİSİNİN HALK ELİNDE ÜLKESEL HAYVAN ISLAHI PROJESİ VERİLERİNE GÖRE %40'A KADAR ÇIKMAKTADIR.

BARINAKLARIN FİZİKİ ŞARTLARININ YETERSİZLİĞİ

BARINAK ŞARTLARINA BAĞLI ÖZELLİKLE İŞHAL VE DİĞER HASTALIKLAR

DOĞUM ÖNCESİ VE SONRASI BESLEMENİN YETERSİZLİĞİ

MERA DÖNEMİNDE BAZI KÖYLERDE YOĞUNLUK SEBEPLİ YETERLİ BESLENEMEME

ANKARA KEÇİSİNİN YOĞUN YAPILDIĞI MERALARDA TEMİZ SU SIKINTISI

ANKARA KEÇİSİNDEN TİFTİK DIŞINDA ET VERİMİNİ YÜKSELTEBİLMEK İÇİN YETİŞTİRİCİNİN DOĞUM SEZONUNU ÖNE ÇEKMESİ

YETİŞTİRİCİNİN EĞİTİMSİZLİĞİ VE EKONOMİK SEBEPLERLE VETERİNER HİZMETİ ALMAKTAN İMTİNA ETMELERİ

DİĞER SEBEPLER

Ankara keçiciliği meraya dayalı yapılan bir hayvancılık modelidir. Kış aylarında bile gün içinde otlamaya çıkan Ankara keçisi hem beslenme hem de fiziksel olarak düzenli hareket etmek isteyen bir hayvandır. Doğum, aşılama, kırkım gibi hayvan refahı ve işletme verimliliği için kritik dönemlerde Ankara keçisi daha fazla işletmede kalmaktadır.

Ankara'da tiftik keçisi işletmelerinin fiziki durumu oldukça sıkıntılıdır. En iyi işletmenin durumu; dört tarafı duvar ve üstü sac olanlardır. İşletmelerde barınak yüksekliği ortalaması 1 ila 1,5 metre arasındadır. Havalandırma sistemi olmayan ağıllarda; nem oranı yüksektir. Hayvan refahı asla gözetilmeyen bu ağıllarda üretim yapmak hem hayvan hem de insan sağlığında olumsuzluklara neden olmaktadır. Barınakların fiziki durumu işletme verimliliğini doğrudan etkilemektedir. Oğlak ölümlerinin büyük oranda işletme şartlarının yetersizliğine bağlamak mümkündür. Ankara Keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi, proje lideri ve teknik elemanların vermiş olduğu bilgilere göre sürülerde doğum öncesi yavru atımı oranı %5 ila 10 arasındadır. Ortalama %20 - 25 oğlak ölümü doğumdan sonraki ilk 48 saatte gerçekleşmektedir. Doğumdan 45 ve 90 gün sonra ağırlık verisi alınmaya gidildiğinde yeni doğan oğlaklardan % 5 ila 10 arasında kayıp yaşandığı gözlenmiştir. İkizlik oranı çok düşük olan Ankara keçilerinde bu kadar yüksek oranda oğlak ölümü olması işletme verimliliğini neredeyse %50 geri çekmektedir. Bu oranlarla karlı Ankara keçisi yetiştiriciliği yapmak pek mümkün görülmemektedir.

Vine bölgesel yoğunluk gösteren köylerde meraların yetersiz gelmesi, meralarda temiz su kaynağının az olması dolaylı oğlak ölümlerine sebebiyet vermektedir. Bazı köylerde hayvan varlığının fazla olması bu sebeple aşırı otlamaya bağlı çoraklaşma kaba yem ihtiyacını karşılayamama, tamamı ile meraya dayalı bir hayvan olduğu için gerekli ihtiyaçları alamama sebebi ile ciddi mada kayıplar olmaktadır.

Öneriler

Barınak şartlarının iyileştirilmesi için Ankara keçisi yetiştiricilerine özel olarak destek sağlanmalıdır. Mevcut Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Projesi (KKYDP) desteğinin sadece Ankara keçisi yetiştiricilerine mahsus olarak; atıl çiftlik yenileme projelerine özel %50 oranında olan destekleme miktarına %25 ilave destek bir sistemle işletmelerin durumu iyileştirilmelidir. Kapasiteye göre tip projeler ile maliyetleri düşürmek gereklidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, IPARD, KKDYP gibi projeler sabit yatırımın yapılacağı yerlerin izinlerinin tam olması istenmektedir. İzin prosedürünün çok fazla olması, birçok işletmenin bu şartlara haiz olmaması bu süreci sekteye uğratmaktadır.

Ankara keçisi yetiştiriciliğinin yoğun olduğu meralarda hızlıca su kuyuları ve göletler açılmalı ve hayvanların temiz suya erişimi sağlanmalıdır.

Hayvan otlatılmayan araziler sadece meraya dayalı olan Ankara keçilerine tahsis edilebilir.

Yetiştiricinin veteriner hizmetlerinden daha fazla faydalanması teşvik edilmelidir.

Yetiştiricide kadim zamanlardan kalan ve bilimsel olmayan bilgilerin tazelenmesi gerekmektedir.

4 - YENİ İŞLETME / SÜRÜLERİN OLUŞTURULMASI VE TEKE DEPOSU

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Ankara'da Ankara keçisi işletmelerinin hali hazırda fiziki şartlarının yetersiz ve kapasitelerinin düşük olması nedeniyle sürüleri büyütme çok mümkün değildir. Türk tiftiğinin ekonomik çıktısını artırmak, daha rantabl bir ürün haline getirmek için ürün tonajını artırmak kaçınılmazdır. Ürünü artırmak için mevcut işletme kapasiteleri yeterli gelmeyeceği için Ankara'da yeni işletmeler açılmalı ve yeni sürüler oluşturulmalıdır.

Mevcut işletmelerde yapılacak fiziki iyileştirmeler sürülerin sayısal büyüme oranına kısmen etki etse de kısa ve orta vadede Ankara keçisinde gözle görülür bir artışa sebep olmayacaktır. Yeni kurulacak işletmelerin desteklenmesi bu noktada önemlidir.

Ankara keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi kapsamında bulunan sürülerin oğlakları da işletme kapasite yetersizliği nedeniyle efektif kullanılamamaktadır.

Mevcut sürülerdeki kan değişimi de işletme verimliliği açısından kaçınılmaz olduğu için mutlaka yıllık yeni teke teminine gitmeleri gerekmektedir. Bu teke yenileme çalışmaları tiftik ve oğlak verimi açısından değerlendirilmeli ve kontrollü şekilde yapılmalıdır.

Öneriler

Öncelikle, Ankara Keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi kapsamında tiftik kilogram verimi yüksek olduğu için sürülerden çıkarılmayan lif kalınlığı 45 - 50 mikrona kadar çıkan yaşlı teke ve keçiler ıslah projesi kapsamında sürülerden uzaklaştırılmalıdır. Hem kaba kıl hem de mikron değerlerinin yüksek olması genel ortalamayı oldukça yukarı çekmektedir. Bu nedenle yaşlı keçilerin ve tekelerin kesime gönderilmesi ve elde edilen etten kavurma ve pastırma gibi ürünlerin üretilmesi sürülerin genç kalmasını sağlayacaktır. Bu konuda bakanlık, belediye ve kamu kuruluşlarıyla birlikte projeler yürütülebilir.

Ankara Keçisinin Halk Elinde Ülkesel Hayvan Islahı Projesi dâhilinde yetiştirilen kaliteli tekelerin il genelinde diğer işletmelere yıllık olarak kontrollü dağıtımının / satışının yapılması gerekmektedir. İl genelinde total değer ve kalite artışının temel faaliyeti olan bu çalışmayla 2 ila 5 yıl içerisinde hızlı bir kalite artışı gözlenecektir.

Ankara keçisi ve dolayısıyla tiftik miktarı artışının sağlanması için yeni işletmeler / sürüler oluşturulması elzemdir. Ankara keçisi işletmesi açmak isteyen yetiştirici adaylarına can suyu destekleme modelleri getirilmeli ve teşvik edilmelidir.

İşletmelere verilecek yeni teke ve damızlık materyal için bir depo kurulmalıdır. Kalite ve verimlilik analizlerinin yapılacağı bu istasyon hem bilimsel çalışmalara hem de saha uygulamalarının verimliliğine doğrudan katkı sağlayacaktır.

5 - TİFTİK MASASI OLUŞTURULMASI, DESTEKLER VE EĞİTİMLER

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Ankara keçisi ve tiftik, Türkiye için tarihsel, kültürel ve milli bir değerse muhakkak diğer hayvancılık takip sistemleri dışında daha özel ve spesifik konumlandırılmalıdır. Bu nedenle ilgili bakanlık içerisinde "TİFTİK MASASI" kurulmalı ve Ankara keçisi ve tiftik ile ilgili tüm çalışmalar bu masadan takip edilmelidir. Mevcut çalışma hazırlanırken görülmüştür ki Ankara keçisi ve tiftik ile ilgili doğru, istikrarlı ve uyumlu hiçbir veri bulunmamaktadır. Tiftik Masası'nın bütüncül ve sürdürülebilir politika, program ve projelerle Ankara keçisi yetiştiriciliği ve tiftikle ilgili çalışmalar yapılması sağlanmalıdır. Bütün veriler, analizler, bilimsel çalışmalar, ıslah ve soy kütüğü, tiftik standartları, yıllık raporlamalar bu masa aracılığıyla takip edilmeli ve ulusal / uluslararası kamuoyuna servis edilmelidir.

Her üretim faaliyetinde olduğu gibi Ankara keçisi yetiştiriciliğinde de üretimin ekonomik olması ve üreticisine, dolayısıyla ülke ekonomisine artı değer kazandırması esastır. Bu durum ise üretilen ürünün pazarın istediği kalite ve miktarda olması yanı sıra üreticinin kar etmesi ile mümkündür. Ciderlerin gelirden fazla olduğu, ürünün pazarda yeterli fiyatı bulamadığı bir üretimin devam etmesi ekonominin temel kurallarıyla bağdaşmamaktadır. Bu nedenle alınacak önlemlerin başında üreticinin sınırlı miktarda ürettiği ürüne teşvik edici bir fiyatın verilmesi gelmelidir. Ürettiği ürünü kalitesine göre satabilen üretici en kısa sürede konuya olan ilgisini yeniden kazanacaktır.

Devlet destekleri, tamamen kalite ve standartlara göre verilmelidir. Devlet destekleri tatmin edici ve bu sayede yetiştiriciye yaptırım uygulayabilme gücüne sahip olmalıdır. Belirlenen taban destekleme tutarı dışında uluslararası modellerde görüldüğü gibi kaliteye dayalı ek destekleme ödemesi yapılmalıdır. Önerilen destekleme modeli şu şekildedir.

İlave Destek Önerisi		
Ürün	Mikron	İlave Destek (TL/Kg)
Üstün Kalite Oğlak	24-26 mikron	20
İyi Kalite Kalite Oğlak	27-28 mikron	15
Oğlak	29-30 mikron	10
Üst Kalite Genç Keçi	31-32 mikron	10
İyi Kalite Genç Keçi	33-34 mikron	5
Üst Kalite Yaşlı Keçi	35-36 mikron	0
İyi Kalite Yaşlı Keçi	37-39 mikron	0

Standart ürün elde edilmesi için belirlenecek "Türk Tiftiği" kapsamında yeterlilik gösteren yetiştiricilere satış rakamı üzerinden de prim ödemesine geçilebilir.

Ankara keçisi yetiştiricilerinin yukarıda belirtilen desteklerden faydalanması için yılda en az 2 kere oluşturulacak eğitim modüllerine katılması zorunlu hale getirilmelidir. Yetiştirici eğitimleri, sürece büyük ivme kazandıracaktır.

STANDART ÜRÜN ELDE EDİLMESİ İÇİN BELİRLENECEK "TÜRK TİFTİĞİ" KAPSAMINDA YETERLİLİK GÖSTEREN YETİŞTİRİCİLERE SATIŞ RAKAMI ÜZERİNDEN DE PRİM ÖDEMESİNE GEÇİLEBİLİR.

6 - MAKİNELİ KIRKIM

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Kırkım işlemleri tiftik kalitesini etkileyen faktörlerden biridir. Türkiye’de yılda bir kez kırkım yapılması lüle uzunluğu bakımından Türk Tiftiğine avantaj sağlarken özellikle “kırklık / makas” ile yapılan kırkım bu avantajın kullanılmamasına sebebiyet vermektedir. Makasla kırkımda; deri yüzeyinin çok üstünden gidilmesi, aynı yere tekrar makas atılması, hayvan refahı açısından uzun sürmesi nedeniyle ergonomik olmaması, fazla insan ve iş gücü istemesi, kısıtlı olan tiftik kırkım süresinin uzamasına neden olması sebebiyle dünyada olduğu gibi “makinelî kırkım” yapılması teşvik edilmeli ve yetiştiriciler özendirilmelidir. Makinelî kırkım sayesinde cilt ve meme ucu kesilmesi riski ortadan kalkmaktadır.

Dünyada keçi ve koyunlarda 1900’lü yılların başından bu yana kullanılan kırkım makinelerinin ürün standardı tamamlanmış, hayvan refahını üst düzeyde tutacak şekilde tasarlanmıştır.

Türkiye’de tercih edilen kırkım makineleri İngiliz ve Alman menşelidir. Yerli üretim makineler mevcut olmakla birlikte kalite standartları henüz tamamlanmadığı için yetiştirici memnuniyeti zayıftır.

İşletmedeki hayvan varlığına göre şaftlı ve şaftsız kırkım makinesi modelleri tercih edilebilir, fakat şaftlı makinelerin uzun vadede daha kullanışlı modeller olduğu yetiştiriciler tarafından ifade edilmiştir.

» İthal ürün fiyatları güncel kur üzerinden değişiklik arz edebilirler.

» Kırkım makinesine sahip olmayan Ankara keçisi yetiştiricilerinin makinelî kırkım yapan profesyonellerden hizmet alması desteklenmeli gerekirse kilogram başına yapılan tiftik desteklemesi kapsamında makinelî kırkım şart olarak belirtilmelidir.

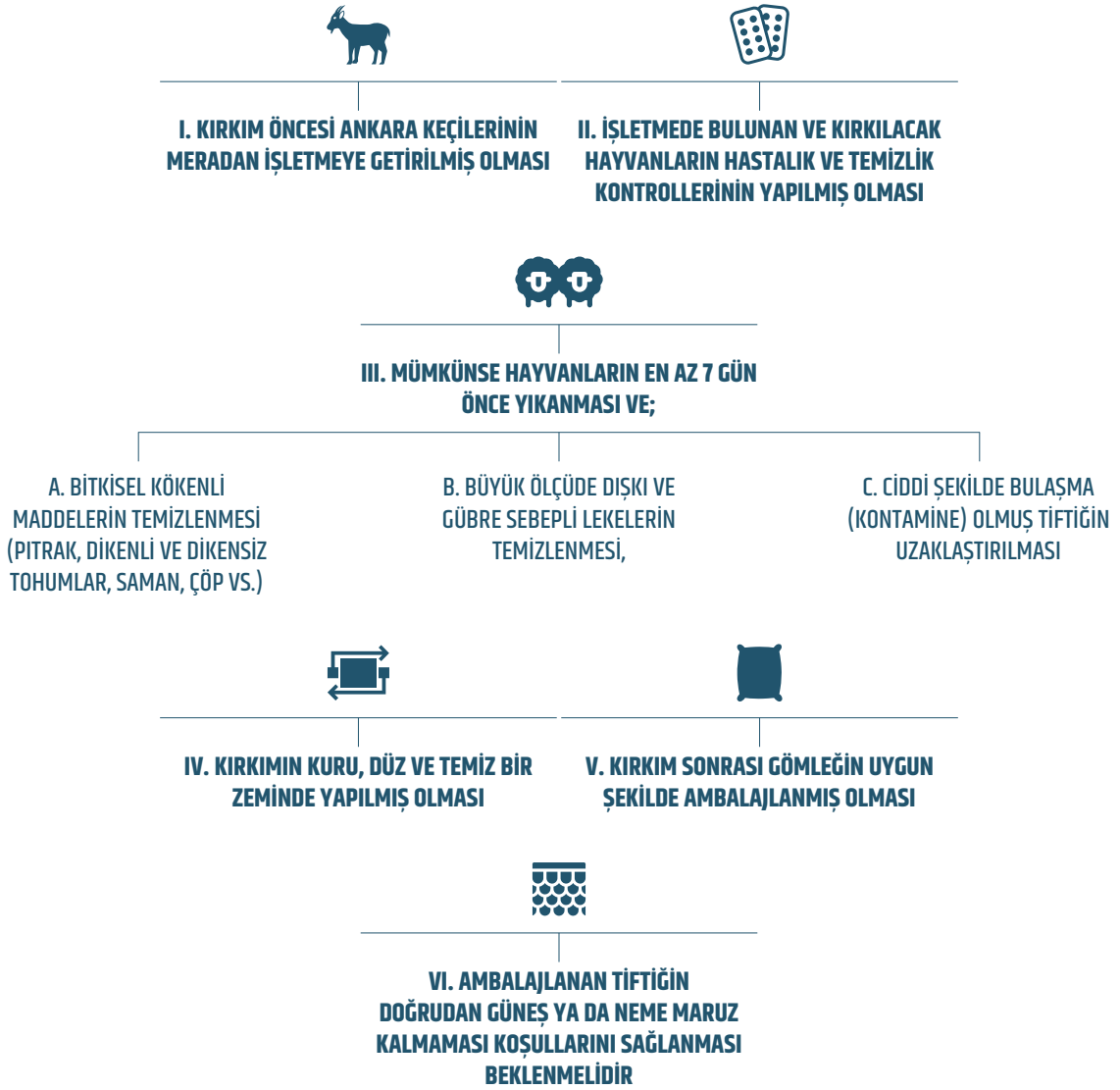
» Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Projesi (KKYDP) ve benzeri destekleme projelerinin kapsamına “kırkım makinesinin” eklenmesi yetiştirici için daha efektif sonuçlar verecektir. İşgücü ve zaman kaybını önlemeye yönelik olarak Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, TİFTİK BİRLİK ve bağlı kooperatiflerinin toplu başvuru yapabilmesinin önünün açılması süreci hızlandıracaktır. İlgili birlik ve kooperatiflerin yetiştiricilerden topladığı talep doğrultusunda toplu tek bir başvuru gerçekleştirilmesi yetiştiricinin doğru ürüne erişimini sağladığı gibi destekleyici kuruluşlar üzerindeki başvuru / evrak yükünü de azaltacaktır. Ayrıca yetiştiricilerin proje yazma / hazırlama süreçlerinin kolaylaştırılması da sağlanacaktır.

» Her endüstriyel üründe olduğu gibi kırkım makineleri de teknik ve kullanım açısından maliyet / performans farklılıkları göstermektedir. Doğru makinenin kullanımı da hem hayvan refahı hem de ürün kalitesi açısından önemlidir.

HER ENDÜSTRİYEL ÜRÜNDE OLDUĞU GİBİ KIRKIM MAKİNELERİ DE TEKNİK VE KULLANIM AÇISINDAN MALİYET / PERFORMANS FARKLILIKLARI GÖSTERMEKTEDİR. DOĞRU MAKİNEİNİN KULLANIMI DA HEM HAYVAN REFAHI HEM DE ÜRÜN KALİTESİ AÇISINDAN ÖNEMLİDİR.

Makinelik kırım yapılmasında temel gerekçenin tiftik kalitesinin artırılması olduğu düşünülürken ulusal ve uluslararası pazarın talep etmiş olduğu ürünü sunabilmek adına yetiştiriciye kırım makinesi desteği sağlanmasının fizibil bir uygulama olacağı açıktır. Fakat devlet ya da birlik / kooperatif eliyle yapılacak bu desteklemenin kırım esnasında operasyonel uygunluğun sağlanması koşuluyla verilmesi stratejik öneme sahiptir. Çünkü, kırımın makinelik yapılması kadar kırımın nerede yapıldığı, hayvanın ve ürünün durumu, kırımdan sonra nasıl ambalajlandığı tiftik kalitesini doğrudan etkileyen kritik başlıklardır. Dolaylı olarak halk elinde tiftik kalitesinin sağlanması nihai hedeftir. Kırım makinesi desteğiyle tiftiğin kırım ve ambalajlama aşamasında oluşan kalite kaybının önlenmesinin sağlanması mümkündür. Bu nedenle makinelik kırım için yapılacak desteğin aşağıda önerilen koşulların sağlanması kaydıyla verilmesinin uygun olduğu düşünülmüştür.

7 - SÖZLEŞMELİ ÜRETİM

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Sözleşmeli üretim temelde üretici ve alıcı (sanayici) arasında karşılıklı menfaatlerin korunmasını esas alan, üretim ve sanayi devamlılığını hedef alan bir sistemdir. Fakat bu sistemin çalışması belli başlı zorunlulukları beraberinde getirmektedir. Standart ve kaliteli üretim, yeterli üretim miktarı ve birden fazla alıcı gibi. Türk tiftiğinin durumuna baktığımızda rekabetçi ve serbest piyasa oluşumunu sağlayacak kadar üretim bulunmamaktadır. Türkiye’de uluslararası sanayinin tercih ettiği nitelikte ve standartta ürün çıkmamaktadır. **Var olan ürün skalamız; 24 ila 50 mikron seviyelerindedir. Yine uluslararası sanayicinin en çok tercih ettiği 24 – 29 mikron genç oğlak tiftiği ülkemizde oğlak ölüm oranının fazla olması sebebiyle dünya ortalamasının altında kalmaktadır.** Yine dünyada satılan tiftiğin %55’i ergin yani yaklaşık 34 – 36 mikron değerlerindedir. Türkiye bu ortalama 36 – 39 mikron arasındadır ve Türkiye’de de en çok verim bu gruptan alınmaktadır. Yine kemp kılı oranını düşürmeye yönelik genetik çalışmalarımız olmadığı için kaba kıl oranını çok yüksektir. İşletmelerin fiziki durumu yetersiz, yetiştirici elindeki hayvan varlığı karışık, üretim yöntemi sistematik değildir. Ankara’da ortalama işletme büyüklükleri 250 – 400 baş arası olup yüksek kapasite de üretim yapan işletme sayısı azdır. Bu şartlarda, Türkiye’de neredeyse tek el denebilecek kadar az sayıda tiftik alıcısının olduğu bir ortamda sözleşmeli üretim modeliyle özel sektöre açmak çok önemli sıkıntıları beraberinde getirecektir.

Doğabilecek Sıkıntılar

En önemli sorun; tekele dönüşen Türk tiftik alıcılarının, uluslararası pazarın en çok rağbet ettiği ve yüksek fiyat verdiği genç oğlak tiftiğini alması ve kalan ürünü işletmede bırakması riski olacaktır. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği’nin yapmış olduğu ihalelerde bu durum ile karşılaşmıştır. İhracatçı firmalar sadece oğlak tiftiğini istemiş, Birlik tonaj olarak oğlak tiftiğinin 3 katı orana sahip olan ve yetiştiricinin asıl para kazanacağı anamal tiftiğinin satılamaması endişesiyle bu isteği haklı olarak ret etmiştir.

Bugün ticari görgü ve deneyimlerimiz sözleşme üzerindeki maddelerin farklı yorumlanması nedeniyle kolaylıkla yetiştirici aleyhine çalışabilir dolayısıyla yetiştiricinin ürününün piyasanın altında alınmasına sebebiyet verebilir.

Yine tekele dönüşen tiftik alıcıları nedeniyle sözleşme imzalamamış (alıcı tarafından tercih edilmemiş ya da sözleşme şartlarına haiz olamamış) yetiştiricilerin tiftiğinin hiç satılamama ihtimali ortaya çıkmaktadır.

Sözleşmeli üretim kapsamı dışında kalan ham maddenin pazarlanmasında “Birlik ve Kooperatifler” büyük zorluk yaşayacaklardır.

Dünya tiftik üreticiliğinde sözleşmeli yetiştiricilik yapılmaktadır. Ama toplam üretilen tonajın büyük bir kısmı borsa üzerinden bu alanda çalışan kuruluşlar gözetiminde yapılmaktadır. Ve bu kuruluşlar sürekli olarak fiyat regüle sağlayacak faaliyetler yürütmektedir. Türkiye’de ne fiyat regülesi² sağlayacak bir kuruluş ne de bu denli çok alıcı vardır.

⁽²⁾ Bir hususu düzene koymak, düzenlemek.

Unutmamak gerekir ki; tiftik üreticileri devlet destekleri nedeniyle bugün Koyun Keçi Birlikleri ve Tiftik Kooperatifleri vasıtasıyla doğal olarak sözleşmeli üretim yapmaktadır.

Bu raporda detaylıca açıklanan süreç müdahale ve iyileştirme modelleriyle tiftiğin kurum gözetiminde fiyat artışının sağlanması, sektör kültürünün oluşturulması ve üretici eğitimlerinin tamamlanması sürece daha büyük katkı sağlayacaktır.

8 - KİRLİ TİFTİK SATIŞI

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Dünyada tiftik üretimi yapan ülkelerin tiftik satış organizasyonları incelendiğinde; üretilen tiftiğin kooperatif veya birlik gibi kurumlar aracılığıyla kirli olarak piyasaya arz edildiği görülmüştür.

Üretici kooperatif ve birliklerin temel faaliyetlerinin; ürün kalitesindeki standardizasyonu sağlama, yetiştiriciye organizasyon ve operasyonel destek verme, gerekli damızlık materyale erişimi sağlama ve ürünün satışında fiyat bilgisi ile pazar oluşturma olduğu görülmüştür.

2013 yılından bu yana pazar lideri olan Güney Afrika'nın tiftik pazarlama modeli incelendiğinde, Ankara keçisi yetiştiricileri, **Güney Afrika Tiftik Üreticileri Derneği (South African Mohair Growers Association)** ve **Mohair Trust** aracılığıyla tiftik satışlarını borsa üzerinden ve kirli olarak gerçekleştirmektedirler. Borsayı takip eden uluslararası sanayici ve brokerler alımı yapmaktadırlar. Güney Afrika Tiftik Üreticileri Derneği ürün satışının devamlılığı ve fiyat regülesi için "Acenteler" ile çalışmaktadır. Bu acenteler (ajanslar) dünya piyasasıyla bilgi alışverişini sağlamakta, ürünün pazarlanmasına katkı vermektedir.

ACENTE SİSTEMİ; GÜNEY AFRIKA GİBİ YILDA 8000 TON TİFTİK ÜRETİMİ YAPAN BİR ÜLKE İÇİN UYGUN OLMAKLA BERABER YILLIK ORTALAMASI 200 – 400 TON ARASI OLAN TÜRKİYE GİBİ ÜLKELERDE EFEKTİF BULUNMAMAKTADIR. ONUN YERİNE TEKSTİL VE YAPAĞI ALANINDA ÇALIŞAN "DIŞ TİCARET UZMANLARI" İLE STRATEJİK İŞBİRLİKLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMELİDİR.

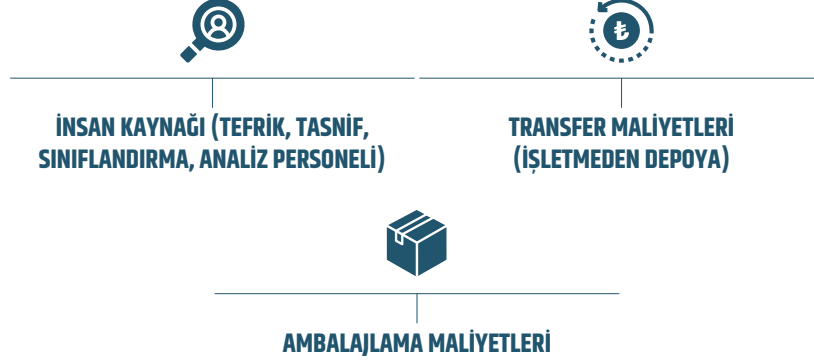
Güney Afrika modelinde; tiftik yetiştiricileri tiftik kalite ölçümleri sonrası kırkımını yapıp ön tefrik yaptığı tartılmış ürünleri, kendi lot numaraları ile ambalajladıktan sonra Güney Afrika Tiftik Üreticileri Derneği'nin tiftik toplama noktalarına teslim etmektedir.

Dernek ise ara toplama depolarından ürünleri merkez depoya çekerek yeniden tasnif etmekte, yetiştirici analizlerini teyit amaçlı örnekleme usulü testlerini yapmaktadır. Ayrıca yetiştirici elinde yapılmayan bitkisel madde oranı, yağ oranı, kemp kılı ve gerekli gördükleri durumda modülasyon testlerini yaptıktan sonra presli ambalajlama ve saklama koşullarını sağlayarak satış gününe kadar tiftiği kirli olarak muhafaza etmektedirler.

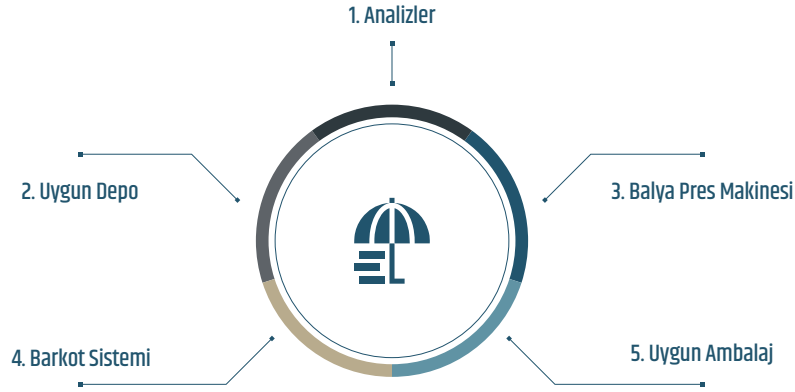
Türkiye'de mevcut yetiştiricilik alışkanlıkları, tiftiğin değerinde satılmamasından kaynaklı yetiştiricilerin işletmelerine yatırım yapma isteğinin bulunmaması ve bu sebeple işletme koşullarının yetersizliği, tiftik üretim standartlarının henüz belirlenmemiş olması gibi sebeplerle yetiştirici elinde kırkım, kırılan ürünün depoya transferi, analiz, ambalajlama ve depolamanın hedeflenen kültür oluşana kadar devlet, birlik ve / veya kooperatif eliyle yapılması daha doğru bir uygulama olacaktır.

Hali hazırda Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği'nin 2016 yılından bu yana yapmış olduğu ve her yıl süreci iyileştirme adına atmış olduğu adımları daha sistematik hale getirmek, yaygınlaştırmak ve gerekli alt yapı desteğinin sağlanması gerekmektedir.

TİFTİĞİN KALİTESİNİ ARTIRMAYA VE STANDARDİZASYONUNU SAĞLAMAYA YÖNELİK YAPILACAK BU ÇALIŞMALARDA;

Ürünün satış fiyatı üzerinden finanse edilebileceği gibi alt yapı yatırımları noktasında devlet desteğine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu nedenle kirli tiftik satışında hem kalite hem de alıcı taleplerini karşılayabilmek için yapılması gereken temel yatırımlar şunlardır:

9 - TASNİF, ANALİZ, AMBALAJ VE DEPOLAMA

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Tiftiğin tefriki ve sınıflandırması, ürüne ait bilgilerin (mikron, kemp kılı, renk vb.) yapılacak test ve analizlerle açıkça belirtilmesi, doğru ambalajlama ve depolama yöntemleriyle ürünün nihai satışına kadar kalite kaybı yaşamamış olması ulusal ve uluslararası alıcılar için büyük önem arz etmektedir. Türk ve yabancı broker ve sanayicilerle yapılan görüşmelerde; "Türkiye'den tiftik alırken ne aldığımızı bilmiyoruz, bu nedenle tercih etmiyoruz" şeklindeki ortak görüşlerini bertaraf etmeye yönelik hızlı çözümler üretme gerekliliği bulunmaktadır. Tiftiğin kalitesini ve satış değerini artırmaya yönelik uzun ve orta vadeli çalışmalarla birlikte kısa vadede uygulanabilirliği yüksek olan "Tasnif, analiz, ambalaj ve depolama" süreçlerine müdahalede bulunmak öncelikli çalışma olmalıdır.

a - Tefrik

Uluslararası örneklerde de görüldüğü üzere tefrik yani ayırma işleminin yetiştirici elinde yapılması gerekmektedir. Fakat Türkiye'de konuyla ilgili yetiştirici bilgi ve deneyiminin çok yetersiz olması, bu kültürün oturması için zamana ihtiyaç olması, geçmiş dönemde çuval içlerinden ağırlık yapan yabancı madde çıkması gibi sebeplerle kısa ve orta vadede tefrik işleminin Birlik ve / veya kooperatif eliyle yapılması daha sağlıklı bir yöntemdir. Aşağıda teklif edilen yöntem ile tefrik yapılması aynı zamanda yetiştiricinin işleme ait görgüsünü artırmaya da destek olacak önemli bir tecrübe aktarımı olacaktır.

Önerilen Tefrik Modeli

Yeterli insan kaynağı olması durumunda bu işlemin kirkim ile aynı zamanda yapılması iş gücü ve maliyeti düşürecektir. Tefrik işleminin ardından tiftiğin birlik ya da kooperatif depolarına transferi mümkün olduğunca hızlı yapılmalıdır.

b - Test ve Analizler

Ankara keçisi yetiştiricisinde tefrik ve tasnif etme kabiliyeti ayrıca hayvana ait ürün bilgileri (mikron, uzunluk, renk vb.) henüz bulunmadığı için kısa ve orta vadede ana depoya çekilen ürünlerin pazarın ve alıcının talep ettiği bilgileri verebilmek adına **gömlek bazlı test ve analizlerinin** yapılması gerekmektedir. Ve ürünü tanımlamaya yönelik yapılacak bu testlerin barkod sistemi ile takibi ve lot³ numaralarıyla kayda alınması gerekmektedir. Alıcının talebi doğrultusunda ürünün nüfus cüzdanı olan bu bilgilerin paylaşılması gerekmektedir. Yapılacak bu testler tiftik fiyatının belirlenmesinde hayati öneme sahiptir. Orta ve uzun vadede bu test sonuçlarının analizlerinin yapılması, damızlık materyal, bölge, iklim koşullarının tiftik üzerindeki etkileri de ölçülmelidir.

³⁾ Lot: Tek üreticinin tüm tiftiğini ifade etmektedir.

TEFRİK İŞLEMİ SIRASINDA ALINAN NUMUNELERE YAPILMASI GEREKEN ZORUNLU TESTLER ŞUNLARDIR

Bu testlerden mikron ve kemp kılı oranı en değerli ve olmazsa olmaz testlerdir.

Avustralya ve Güney Afrika uygulamalarında; yukarıda bahsedilen kemp kılı oranı belirleme testi hariç hepsi yetiştirici tarafından yapılmaktadır. Türkiye’de bu durum orta ve hatta uzun vadede uygulanabilir olmadığı için birlik / kooperatif eliyle yapılmalıdır. Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliğinde bulunan OFDA 2000 makinesi mikron, lif çapı değişim katsayısı ve lif eğriliğini ölçebilmektedir. Kemp kılı oranı belirlemek içinse mikroskop kullanılabilir.

1 adet OFDA 2000 cihazı 1 günde maksimum 300 adet tiftik numunesinin mikron ölçümünü yapabilmektedir. 2020 yılında toplanan tiftik miktarının 200 ton civarı olduğu tahmin edilmektedir. Her bir gömleğin ortalama 1 kg olduğunu varsayarsak 200 bin gömlek testinin analize tabi tutulması öngörülmektedir. Bu şartlarda tek makinenin kısıtlı tiftik sezonunda tiftik numunelerinin tamamının ölçülebilmesi mümkün değildir. OFDA 2000 cihazının sayısının artırılması gereklidir. Lalahan Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Müdürlüğü’nde de cihaz bulunmakla birlikte numune başına talep etmiş oldukları test ücretlerinin çok yüksek (17-18 ₺\ Adet) olması nedeniyle birlik ve kooperatiflere ciddi finansman yükü yaratacaktır.

OFDA 2000

1 ADET OFDA 2000 CİHAZI 1 GÜNDE MAKSİMUM 300 ADET TİFTİK NUMUNESİNİN MİKRON ÖLÇÜMÜNÜ YAPABİLMEKTEDİR.

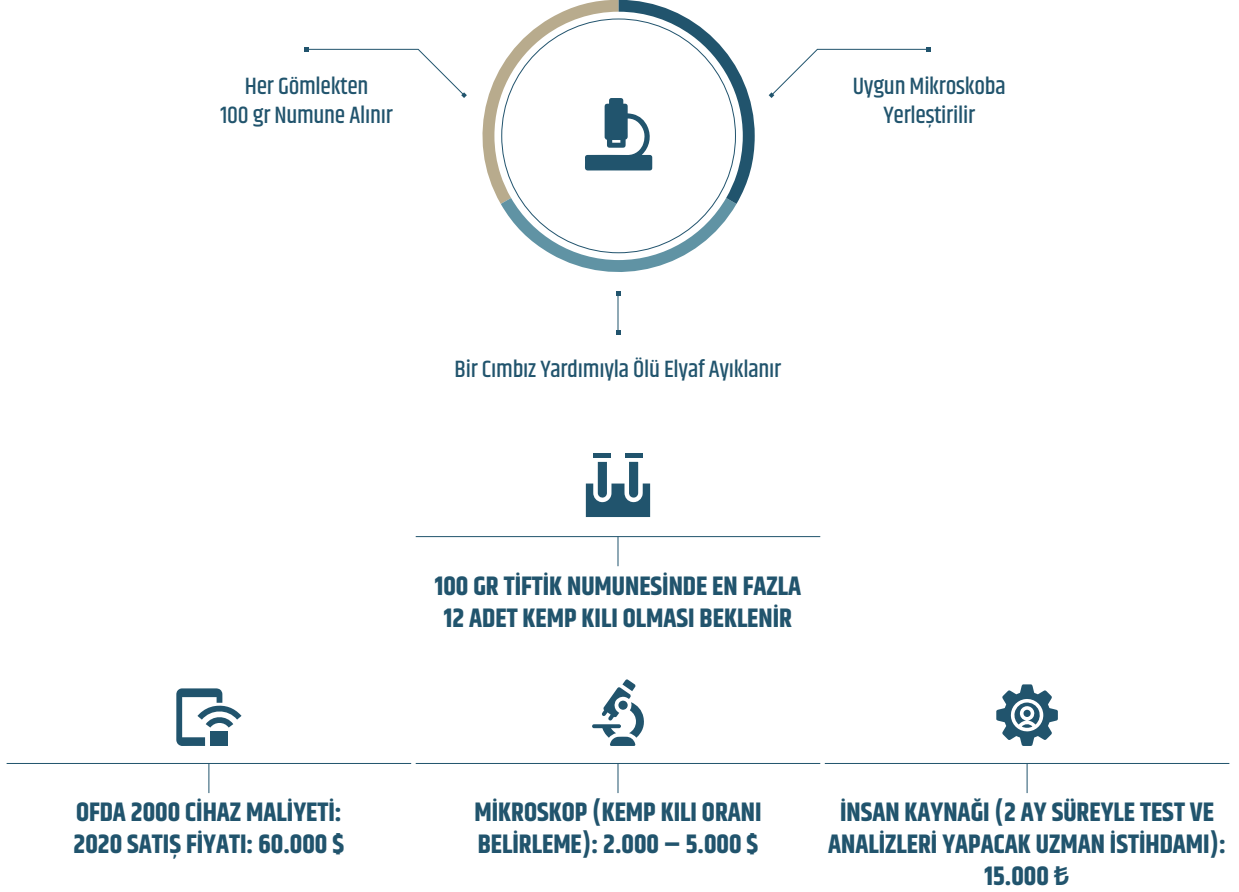
200 TON

2020 YILINDA TOPLANAN TİFTİK MİKTARININ 200 TON CİVARI OLDUĞU TAHMİN EDİLMEKTEDİR. HER BİR GÖMLEĞİN ORTALAMA 1 KG OLDUĞUNU VARSAYARSAK 200 BİN GÖMLEK TESTİNİN ANALİZE TABİ TUTULMASI ÖNGÖRÜLMEKTEDİR.

OFDA 2000 cihazı ile yapılacak testler kısa vadede yetiştirici ortalamaları belirlenene kadar her bir gömlek için yapılmalıdır. Orta vadede ise bu yöntem iş gücü ve maliyeti artırdığı için örnekleme sistemine geçilmelidir. Örnekleme sistemine geçilebilmesi için en az 3 yıl mevcut tüm yetiştiricilerin ortalama gömlek analizlerinin yapılması gerekmektedir.

Kemp Kılı Oranı Belirleme

Kemp kılı; tayininde yurtdışı menşeli farklı cihazlar kullanılmakla birlikte mikroskop yardımıyla oran tayini yapmak da mümkündür.

SGS Testleri

SGS Grup; birçok ham madde ve ürün için uluslararası alanda muayene, doğrulama, test etme ve belgelendirme konularında hizmet veren bağımsız bir kuruluştur. SGS tarafından ürün analizi daha çok satıcı tarafından ürüne ait bilgilerin teyit edilmesi amacıyla alıcı firma tarafından istek gelirse yaptırılmakta ve maliyetini de alıcı ödemektedir.

Fakat Türkiye’de kalite standartları henüz oluşmadığı için alıcı güvenilirliğini sağlamak, ne sattığımızı bağımsız bir kuruluş tarafından belgelemek, kendi ürünümüze ait detaylı verileri toplamak amacıyla her yıl her sınıftan birer numune testi yaptırmanın faydalı olduğu düşünülmektedir.

SGS

**SGS GRUP; BİRÇOK HAM MADDE VE ÜRÜN İÇİN ULUSLARARASI ALANDA MUAYENE,
DOĞRULAMA, TEST ETME VE BELGELENDİRME KONULARINDA HİZMET VEREN BAĞIMSIZ
BİR KURULUŞTUR.**

Yaptırılacak testlerin sayısı ve kapsamına göre değişiklik arz etmekle birlikte aşağıda belirtilen testler için numune başına istenen tutar; 300 ila 600 \$ arasında değişmektedir.

1. VERİM TESTİ

BİR NUMUNEDKİ TEMİZ YÜN (YÜN TABANI) VE BİTKİSEL MADDE KONTAMİNASYONUNUN MİKTARINI BELİRLEME

2. LÜLE UZUNLUĞU VE MUKAVEMET TESTİ

ÜRÜNÜN HANGİ SANAYİ TİPİNE UYGUN OLDUĞUNU BELİRLEME İÇİN UZUNLUK VE KOPMA MUKAVEMETİ ÜZERİNE YAPILAN TESTLER

3. RENK TAYİNİ TESTİ

TRİSTİMULUS DEĞERLERİ OLARAK ÖLÇÜLÜR VE NORMALDE TEMİZ RENK PARLAKLIĞINI (Y DEĞERİ) VE SARILIĞI (Y-Z DEĞERİ) DEĞERLENDİRMEK İÇİN KULLANILIR

4. MEDULASYON (KABA KIL TESTİ) TESTİ

DÜZENSİZ BOYA ALIMINA NEDEN OLAN VE GİYİM YÜNLERİNDE GÖRÜNÜMÜ OLUMSUZ ETKİLEYEN (ANCAK BAZI HALI TÜRLERİ İÇİN İSTENEBİLİR) YÜN VE DİĞER HAYVANSAL LİFLERDEKİ İÇİ BOŞ LİFLERİ İFADE EDER

5. YAĞ TAYİNİ

AYRICA, HAYVAN SEÇİMİ AMACIYLA ÖZEL OLARAK TASARLANMIŞ ÇEŞİTLİ DÜŞÜK MALİYETLİ POLAR TEST YÖNTEMLERİNİ KULLANARAK YAĞ ORANI TESTİ YAPILABİLİR.

c - Tasnif (Sınıflandırma)

Tasnif işlemi tefrik ve testlerden sonra yapılan bir prosestir. Dünyaca kabul edilen tiftik sınıflandırması dahilinde toplanan tüm tiftiğin belirli mikron aralıklarına göre sınıflandırılması işlemidir.

ULUSLARARASI MİKRON SINIFLANDIRMA DEĞERLERİ:

Üst Kalite Oğlak	24 - 26 mikron	İyi Kalite Genç Keçi	33 - 34 mikron
İyi Kalite Oğlak	27 - 28 mikron	Üst Kalite Yaşlı Keçi	35 - 36 mikron
Oğlak	29 - 30 mikron	İyi Kalite Yaşlı Keçi	37 - 39 mikron
Üst Kalite Genç Keçi	31 - 32 mikron		

Depoda testleri yapılmış ürünler artık yetiştirici ayırımı yapılmaksızın yukarıda belirtilen mikron aralıklarına göre sınıflandırılmalıdır. Bu işlemi yapabilmek için sanayi tipi tekne kullanılmalı, ürünün zemine değmesi engellenmelidir.

YAPTIRILACAK TESTLERİN SAYISI VE KAPSAMINA GÖRE DEĞİŞİKLİK ARZ ETMEKLE BİRLİKTE AŞAĞIDA BELİRTİLEN TESTLER İÇİN NUMUNE BAŞINA İSTENEN TUTAR; 300 İLA 600 \$ ARASINDA DEĞİŞMEKTEDİR.

d - Presli Ambalaj

Mikron aralığına göre sınıflandırılan tiftikler nizami şekilde ambalajlanmalıdır. Ambalajlamada kullanılacak malzeme önemlidir. Jüt olmayan, pamuklu bez çuval kullanılmalıdır.

Resim 3: Örnek ambalajlama malzemesi - Avustralya

Ambalajlama sırasında alıcının faydasına olan, transfer maliyetlerini düşüren, saklama alanının azalmasına fayda sağlayan presleme işlemi potansiyel alıcıların artmasına, ürünün doğru saklanmasına olanak sağlayacaktır.

Resim 4: Balya Pres Makinesi - Avustralya

Sıkıştırılarak ambalajlanan balya üzerine; Malın adı, menşei, ürün grubu, sınıfı, lot numarası, kurum adı mutlaka yazılmalıdır. Günlük 5000 kg kapasiteli balya pres makinesi ortalama fiyatı: 10.000 – 25.000 ₺ Yerli üretim ve ikinci el alımı mümkündür.

e - Depolama

Tiftik karanlık ve rutubetsiz bir alanda saklanmalıdır. Ambalajlanmış ürünlerin yerden teması mümkünse kesilmeli, mümkün olduğunca duvara yaslanmamalıdır. Belirli periyotlarla zararlılara karşı ilaçlama yapılmalıdır. Ama ilaçlama sırasında ağız açık ürün bulunmaması tavsiye edilmektedir.

UV ışınlarla temas sonucu peptit ve disülfür bağları etkilendiği için tiftik liflerinin kopma dayanımı azalarak daha kırılgan hale gelirler. Boyarmaddelere ilgisi azalır. Mavi ışınlar tiftik lifini ağartır, mor ötesi ışınlar sarartır. Optik beyazlatıcı kullanılması sararmayı hızlandırır. Uzun süre güneş ışığına maruz kalan tiftiğin kopma ve sürtme dayanımları önemli ölçüde (%70) azalmaktadır.

%70

UZUN SÜRE GÜNEŞ IŞIĞINA MARUZ KALAN TİFTİĞİN KOPMA VE SÜRTME DAYANIMLARI ÖNEMLİ ÖLÇÜDE (%70) AZALMAKTADIR.

Resim 5: Örnek Depolama Modeli - C. Afrika

10 - LİSANSLI DEPOCULUK

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Tiftiğin depolama süresi, ürünün toplanmaya başladığı andan itibaren minimum 90 gündür. Ürünün satışının çeşitli sebeplerle gecikmesi halinde bu süre daha da uzamaktadır. Bu zaman zarfı içinde depoda bulunan ürünler ne yazık ki sigortalanamamakta ve büyük risk teşkil etmektedir. Ürünlerin sigortalanabilmesi için sigorta şirketlerinin ön koşulu lisanslı depoda ürünlerin muhafaza edilmesidir.

ANKARA VE İLÇELERİNDE YÜN / YAPAĞI DEPOLAMAK İÇİN LİSANSLI DEPO BULUNAMAMASI SEBEBİYLE BİRLİK VE KOOPERATİFLER İÇİN ACİL LİSANSLI DEPO İHTİYACI VARDIR.

2020 yılında yaşanan COVID – 19 pandemisinden dünya tiftik piyasası da oldukça etkilenmiş, sanayi durduğu için birçok ülkede satışlar uzun süre durmuş ve fiyatlar geriye gelmiştir. Türkiye’de ise ürüne alıcı bulunamamış, yetiştirici büyük maddi kayba uğramıştır.

2020 YILINDA YAŞANAN COVID – 19 PANDEMİSİNDEN DÜNYA TİFTİK PİYASASI DA OLDUKÇA ETKİLENMİŞ, SANAYİ DURDUĞU İÇİN BİRÇOK ÜLKEDE SATIŞLAR UZUN SÜRE DURMUŞ VE FİYATLAR GERİYE GELMİŞTİR.

Bu risklere karşı lisanslı depoda bulunan ürünlere ait ürün senedi oluşturulabilir ve sıfır faizli kredi kullanımı sağlanabilir. Konuyla ilgili ayrıntılı fizibilite çalışması yapılmalı ve çalışmalar başlatılmalıdır.

BU RİSKLERE KARŞI LİSANSLI DEPODA BULUNAN ÜRÜNLERE AIT ÜRÜN SENEDİ OLUŞTURULABİLİR VE SIFIR FAİZLİ KREDİ KULLANIMI SAĞLANABİLİR.

11 - YIKANMIŞ TİFTİK SATIŞI

YAPILABİLİRLİK: KISMİ OLURLU

Avusturalya ve Güney Afrika modelleri incelendiğinde yetiştirici elinde üretilen tiftiği pazarlayan kuruluşların yıkanmış tiftik satışı yaptığı gözlemlenmemiştir. Arjantin örneğinde ise müşterinin talebi doğrultusunda yıkama işleminin yapıldığı görülmektedir.

YETİŞTİRİCİ ELİNDE ÜRETİLEN TİFTİĞİ PAZARLAYAN KURULUŞLARIN YIKANMIŞ TİFTİK SATIŞI YAPTIĞI GÖZLEMLENMEMİŞTİR

Ayrıca; mücbir sebeplerden dolayı 6 aydan daha fazla tiftiğin satılamayacağı öngörülmüşse ya da 6 aydan fazla tiftik depoda beklemişse ürün niteliğini korumak amaçlı yıkanarak saklandığı literatür de rastlanmıştır. Türkiye'de tiftik yıkaması yapan 3 ila 4 tesis bulunmaktadır. Bu tesisler; Kütahya, Isparta, Burdur ve Afyon'da yer almaktadır.

2020 YILI İÇİN 1 KG TİFTİK YIKAMA MALİYETİ: 3 İLA 4 LİRA ARASINDADIR.

Türkiye'de yıkanmış tiftik randımanı: %70 bandındadır. Bu rakam Avusturalya'da %84'tür.

%70 - %84

**TÜRKİYE'DE YIKANMIŞ TİFTİK RANDIMANI: %70 BANDINDADIR.
BU RAKAM AVUSTURALYA'DA %84'TÜR.**

Yıkama tesislerinde fiyat; yıkanmış verim üzerinden hesaplanmaktadır. Örneğin; 1000 kg kirliliğin yıkanmış verimi 700 kg civarı ise bu rakam üzerinden tesise ödeme yapılmaktadır. Transfer maliyet; ürün miktarı, preslenip preslenmediği, araç kapasitesine göre değişiklik arz etmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında Türkiye'de tiftiğin yıkanarak satışı çok gerekli bir proses olmamakla birlikte uluslararası alıcının talebi doğrultusunda yıkanması mümkündür. 2020 yılında yaşanan küresel COVID - 19 pandemisi gibi mücbir durumlarda tiftiğin satışının gecikmesi ve depoda beklediği sürenin uzaması hallerinde ürün kalitesini koruma amaçlı yıkama işlemi yapılabilir.

12 - TARANMIŞ (TOPS) TİFTİK SATIŞI

YAPILABİLİRLİK: OLUMSUZ

Avusturalya ve Güney Afrika modelleri incelendiğinde yetiştirici elinde üretilen tiftiği pazarlayan kuruluşların taranmış (tops) tiftik satışı yaptığı **gözlemlenmemiştir**. Bilindiği üzere geniş bir tiftik pazarı bulunmaktadır. Tekstil dışında uzay sanayiden milli güvenliğe kadar birçok alanda tiftik kullanımı mevcuttur. Bu da ham maddenin sanayinin isteğine göre çeşitlenmesine sebebiyet vermektedir.

Tarama (tops yapma) işlemi, yıkama işleminde olduğu gibi tek tip bir prosese sahip değildir. Tamamen alıcı (ihracatçı) firma veya ajanların pazarına ilişkin bir prosestir. Ayrıca ürünün niteliği tops yapımını ve kullanılabilirliğini doğrudan etkilemektedir. Kemp kılı oranı, rengi, yağ oranı, lüle uzunluğu vb. faktörler müşterinin belirlediği kriterlerde olmalıdır.

Tops yapma sanayicinin veya ihracatçının sorumluluğundadır. Türkiye’de tops tesisinin sayısının az olması, kurum yetkilerinin bu sanayi alanında yetkin ve yeterli olmaması gibi sebeplerde prosesler sırasında kontrol tamamen işlemi yapan tesisin inisiyatifine bırakılmaktadır.

TÜRKİYE’DE 1 KG TİFTİĞİN TARANMA MALİYETİ: 0,95 \$ - 1.15 \$ ARASINDADIR.

%5 - %8

**TARAMA SONRASI YIKANMIŞ TİFTİKTE %5 İLA 8 ARASINDA
RANDIMAN KAYBI YAŞANMAKTADIR.**

Birlik veya kooperatif; bir dış ticaret departmanı kurup veya bir acente ile anlaşılıp, kendi pazarını oluşturup, alıcı talepleri sonrası çıkan maliyet - fiyat performansı sonrasında ürünü topsa çevirmeyi düşünmelidir. Aksi takdirde topsa çevrilen ürünün tamamen elde kalma olasılığı vardır. **Türkiye’de ürün standardını belirleyip uluslararası pazarın istediği ürünü temin noktasına gelmeden taranmış ürün satışı hem operasyonel hem de mali anlamda kuruluşların büyük risk alması anlamına gelmektedir.**

13 - YIKAMA VE TARAMA TESİSİ

YAPILABİLİRLİK: OLUMSUZ

Türkiye’de üretilen ve sanayiye arz edilen tiftik miktarı yıllık ortalama 250 – 300 ton civarındadır.

1 adet yün / yapağı / tiftik yıkama hattının günlük kapasitesi minimum 5000 kilogramdır. Bu şartlarda Türkiye’den çıkan toplam tiftiğin yıkanması ortalama 60 günde tamamlanacaktır.

Aynı şekilde yıkanmış tiftiğin taranması için kurulacak hattın kapasitesi de günlük en az 5000 kg’dır.

2016 yılında “yün / tiftik yıkama ve işleme” tesisi araziyle birlikte 32 milyon ₺ fiyatla satışa çıkarılmıştır.

Bu minvalde yıl içinde üretilen ürün tonajının az olması hasebiyle 3 ay aktif faaliyet gösterecek bir tesisin kurulması fizibil değildir.

14 - KATMA DEĞERLİ ÜRÜN ÜRETME

YAPILABİLİRLİK: UZUN VADEDE OLUMLU

Türkiye’de standart tiftik bulunmaması, ham madde olarak tiftiğin ipliğe çevirebilecek tesislerin bulunmaması, tiftiğin tek ham madde olarak tekstilde kullanılmasının ürün satış maliyetini çok yükseltmesi nedeniyle diğer elyaflar ile belirli oranlarda karıştırılması gerekliliği, tekstil dışında tiftiğin kullanım alanı olan sanayi gruplarının Türkiye’de olmaması gibi sebeplerle geleneksel, spesifik ve marjinal nihai ürün üretimi yapılmalıdır.

İplik ve kumaş imalatında sıkıntımız olduğu için ham ürünün katma değerli nihai ürüne çevrilmesi noktasında çalışmalar yapılmalıdır.

Ulusal ve uluslararası pazar talebinin yüksek olduğu marjinal (geleneksel) ürün kapsamında çocuklar için alez⁴ ve çocuk yer matı yapılabilir. Hem yapımı kolay hem de doğal ürün olması sebebiyle fiyat performansına takılmadan satışa sunulabilir.

Detaylı fizibilite sonucunda atölye formatında küçük imalathaneler kurulabilir.

İPLİK VE KUMAŞ İMALATINDA SIKINTIMIZ OLDUĞU İÇİN HAM ÜRÜNÜN KATMA DEĞERLİ NİHAİ ÜRÜNE ÇEVİLMESİ NOKTASINDA ÇALIŞMALAR YAPILMALIDIR.

⁽⁴⁾ İngilizce ‘de yatak pedi anlamına gelen ‘mattress pad’ sözcük grubu Türkçe ‘ye ‘alez’ olarak çevrilmiştir. Yatağın dış etkenlerden korunması ve kirlenmesinin önüne geçilmesi amacıyla üretilen, çarşaf ve yatak arasında bariyer görevi gören örtü, yatak altı pedi anlamlarına gelmektedir.

15 - HEDEF PAZARLAR İÇİN BÜROKRATİK GEREKLİLİKLER

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Dünyanın farklı ülkelerinde birçok sanayici çeşitli kullanım alanları için tiftik tedariki yapmaktadır. Kullanım alanı ve işleme potansiyeline göre kirli, temiz, taranmış vb. şekillerde tedarik ettikleri tiftik ürünlerinin ithalatını gerçekleştirirken yatırımın bulunduğu ülkenin belirlemiş olduğu kriterler kapsamında ihracatçı ülkelere bir takım belge ve bilgi talebinde bulunmaktadır.

Tiftik ihracatçısı konumunda olan Türkiye'nin hedef ülkelerin talep etmiş olduğu ürüne ait gerekli belge ve sertifikaları temini oldukça elzemdir. Tiftik alıcısı her ülke için özel bir çalışma gerçekleştirilmelidir.

HAYVANSAL ÜRÜNLERİN İTHALATININ YAPILACAĞI ÜLKEDEN İLGİLİ BAKANLIK ONAYLI "VETERİNER SAĞLIK SERTİFİKASI" ÖNEMLİ BİR GEREKLİLİKTİR.

Türkiye'nin uluslararası tiftik satışı için hazırlamış olduğu veteriner sağlık sertifikası bulunmakla birlikte bu sertifika ile Avrupa Birliği dışında tiftik ithalatçısı ülkelere satış yapılamamaktadır. Bu durumda Türk tiftiğinin uluslararası pazarını daraltmaktadır.

MEVCUT SERTİFİKAMIZLA AVRUPA BİRLİĞİ'NE ÜRÜN SATIŞI YAPABİLMEKTE;

AMA AYNI SERTİFİKA İLE GÜNEY AFRIKA, AMERİKA VB. ÜLKELERE ÜRÜN GÖNDERİMİNDE BU SERTİFİKA YETERLİ GELMEMEKTEDİR.

Devletlerarası diyalog ve ilgili bakanlık çalışmalarıyla hedef pazarlara yönelik diplomatik ve bürokratik faaliyetlerin yürütülmesi ve özellikle ülke temelli istenen belge ve evrakların temini, Veteriner Sağlık Sertifikasının ülke bazlı çalışılması gerekmektedir.

ÜLKE TEMELLİ İSTENEN BELGE VE EVRAKLARIN TEMİNİ, VETERİNER SAĞLIK SERTİFİKASININ ÜLKE BAZLI ÇALIŞILMASI GEREKMEKTEDİR.

Yine Türk tiftiğinin uluslararası pazarda satışının kolaylaştırılması adına ek sertifikalar düzenlenmesi de pazarın ve ihracatçının önemli istekleri arasında yer almaktadır. Örneğin; organik ürün sertifikası, tedarik zincir sertifikası, çiftlik sertifikasyonları ile ürünün standardizasyonu güçlendirilip uluslararası pazarda güvenilirliği artırılmalıdır. İngiltere, İtalya, Çin ve Hindistan gibi tiftik sanayisinin en yoğun olduğu ülkelere yapılacak pazar araştırma ve teknik geziler "TÜRK TİFTİĞİ" markası oluşumuna katkı sağlayabileceği gibi potansiyel alıcıları ve brokerleri tanıma, ne istediklerini belirleme konularında da katkı sağlayacaktır.

**TİFTİK SANAYİSİNİN EN YOĞUN OLDUĞU ÜLKELER;
İNGİLTERE, İTALYA, ÇİN VE HİNDİSTAN**

Özellikle tiftik üretiminin pazar lideri olan, dünya tiftik pazarına mevcut borsası ile yön veren Güney Afrika'ya ürün girişi yapamıyor olmak pazar konusunda önemli sıkıntılardan birini teşkil etmektedir.

**GÜNEY AFRIKA; ÖZELLİKLE TİFTİK ÜRETİMİNİN PAZAR LİDERİ KONUMUNDA OLUP,
DÜNYA TİFTİK PAZARINA MEVCUT BORSASI İLE YÖN VERMEKTEDİR.**

Dünya'da diğer tiftik üreticisi ülkeler ile sert rekabet yerine iş birliği yapmak ve dünya tiftik pazarını büyütmek daha doğru politika olacaktır. Dünyanın diğer üreticisi ülkeleri ziyaretler, iş birlikleri ve onların ülkemizde misafir edilmesi çok önemlidir.

16 - TÜRK TİFTİĞİNİN ULUSLARARASI ALANDA TANITIMI

YAPILABİLİRLİK: OLUMLU

Türkiye’de üretilen tiftiğin uluslararası piyasada rekabetçi olabilmesi için hedef pazarlara yönelik “TÜRK TİFTİĞİ” imajı oluşturulmalıdır. Türk tiftiğinin üstün özellikleri ön plana çıkartılarak tanıtılması lobicilik faaliyetleri açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye’nin hayvancılıkta dünya markası olan Ankara keçisinden elde edilen tiftiğin markalaşmasına ve katma değerli satışına destek sağlanması elzemdir.

Uluslararası mecrada Ankara keçisi markasının yönetiminin yapılması,

Uluslararası ticarete hak ettiği değeri görmesi,

Ankara keçisi tiftiğinin ekonomik değerinde artış sağlanması,

Ankara keçisi tiftiği işleme sanayisinin oluşturulması hedeflenmektedir.

Türk tiftiğinin uluslararası alanda tanıtımı, kısa zaman içerisinde Türkiye’deki Ankara keçisi varlığının artışına katkı sağlayacaktır. Ulusal anlamda hazırlanacak olan Türk Tiftiğinin Uluslararası Tanıtımı kampanyası kapsamında gerçekleştirilecek birçok faaliyet hem Türk tiftiğinin üstün özelliklerinin global tiftik alıcıları tarafından bilinmesine katkı sağlayacak hem de tiftik alıcılarından gelecek geri bildirimlerle Türkiye’deki tiftik kalitesinin artmasına sebebiyet verecektir.

ANKARA KEÇİSİNİN HEM SAYISAL HEM DE TİFTİK ÜRETİMİ ANLAMINDA HAK ETTİĞİ DEĞERE KAVUŞABİLMESİ İÇİN TANINIRLIĞININ ARTIRILMASI, YEREL VE ULUSLARARASI PAZARLARDA REKABET GÜCÜNÜN YÜKSELTİLMESİ İLE MÜMKÜN OLABİLECEKTİR.

GERÇEKLEŞTİRİLECEK TEMEL FAALİYETLER

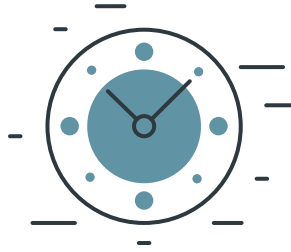
I. Akademik Faaliyetler

**PROJE HAZIRLIK VE UYGULAMA
AŞAMASINDA GEREKLİ BİLİMSEL
RAPOR, MAKALE VE ÇALIŞMALARIN
ÜRETİLMESİ**

**YILLIK PLANLAMALAR KAPSAMINDA,
O YIL İÇİNDE GERÇEKLEŞECEK
STRATEJİK ÖNEME SAHİP ANKARA
KEÇİSİ TANITIMINI DESTEKLEYECEK
BİLİMSEL ULUSLARARASI
FAALİYETLERİN TAKİBİ, KATILIMI VB.**

II. Medya Faaliyetleri

TV/RADYO REKLAMLARI
(ULUSLARARASI)

ULUSLARARASI BASIN
BÜLTENİ SERVİSLERİ

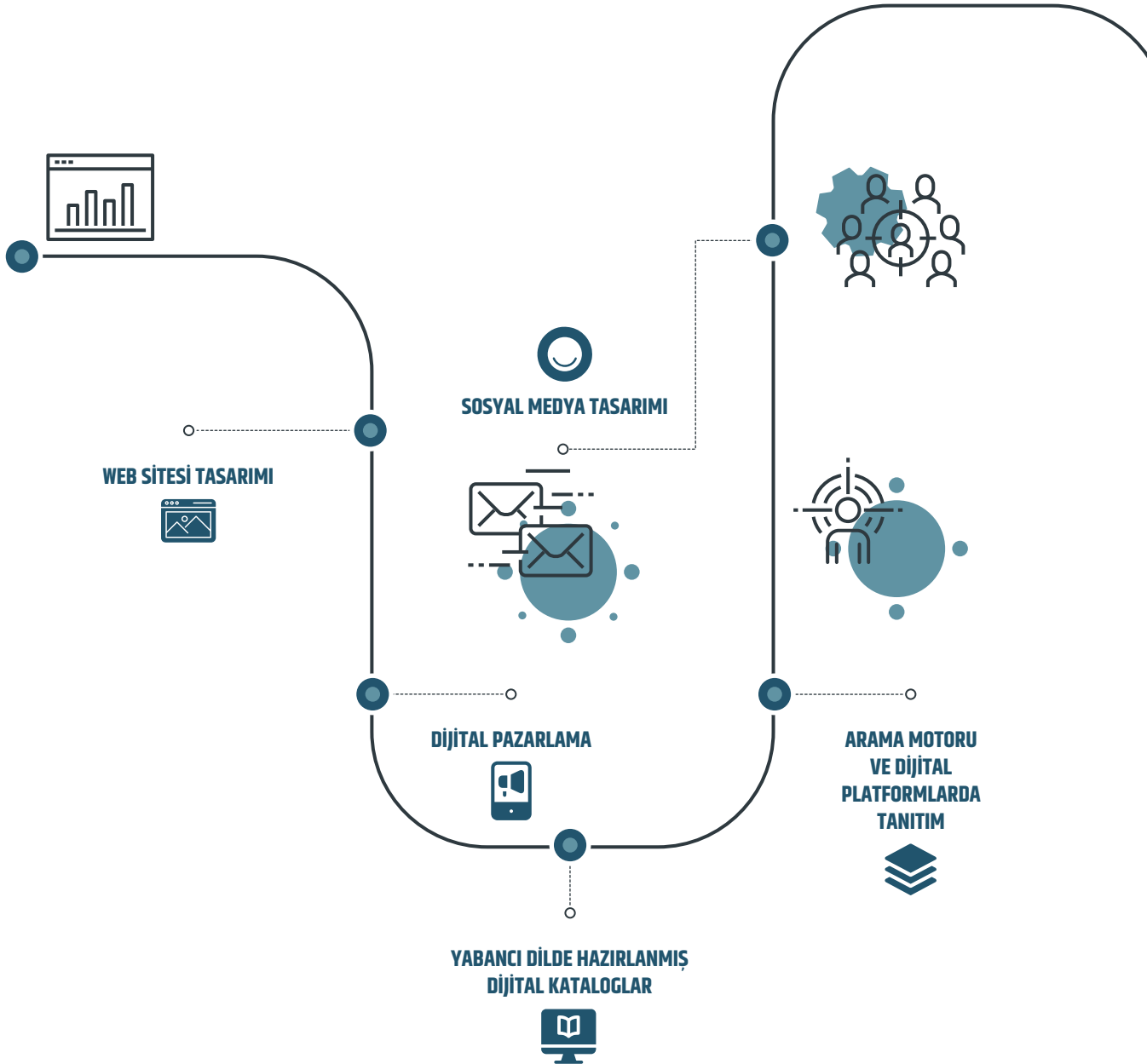
ULUSLARARASI YAYIN / DERGİ
/ GAZETE TAKİBİ ÖZEL HABER
ÇALIŞMALARI

MEDYA TAKİP HİZMETİ
(ULUSAL VE ULUSLARARASI)

III. Dijital Medya Faaliyetleri

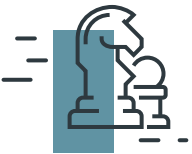
IV. Basılı Faaliyetler

AFİŞ / BROŞÜR / EL İLANI
(ULUSLARARASI)

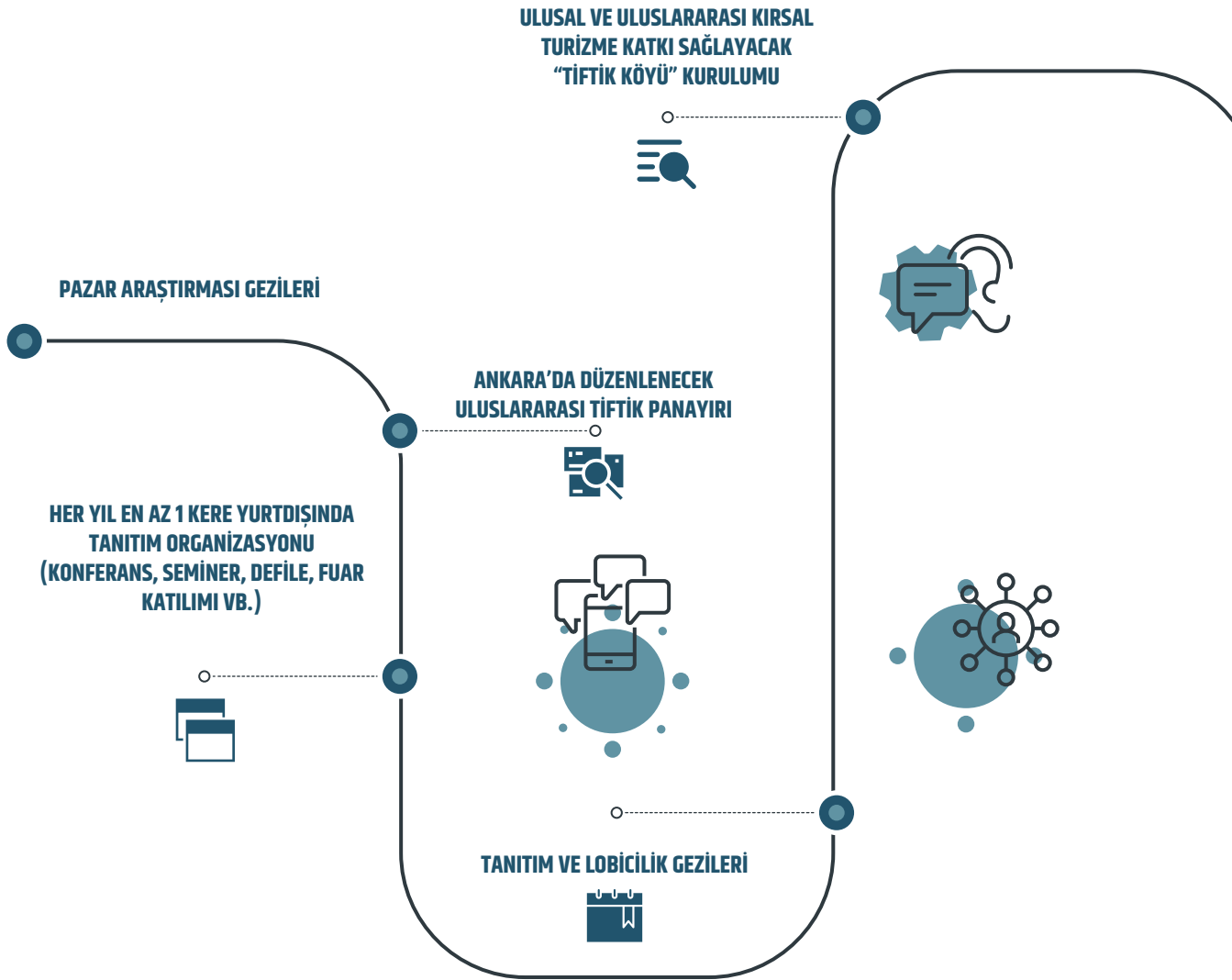

GAZETE / DERGI REKLAMLARI
(ULUSLARARASI)

PERİYODİK MAĞAZA DERGİLERİNDE
/ KATALOGLARINDA YER ALMA /
REKLAM VERME (ULUSLARARASI)

KATALOG / KARTELA
HAZIRLANMASI (ULUSLARARASI)

V. Organizasyon Faaliyetleri

VI. Prodüksiyon ve Mobil Faaliyetler

TV VE YURTDIŞINDA KULLANMAK
ÜZERE TANITIM VE REKLAM FİLMLERİ

BELGESEL ÇALIŞMALARI

SOSYAL MEDYA İÇİN
VİRAL İÇERİK ÜRETİMİ

VII. Yıllık Bütçe

Yıllık toplanan tiftiğin devlet tarafından sağlanan toplam destekleme miktarının %7 ila %11'i arasında tanıtım ve lobi faaliyetleri için bütçe ayrılmalıdır.

KAYNAKÇA

- ADIKIYB. (2019). Ankara Keçisi Yetiştiriciliğinde Mevcut Durum ve Tiftik Kalitesi ve Fiyat Artışı Amaçlı Hayvan Başına Destek Önerisi, Ankara İli Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliğinin Yapmış Olduğu Çalışma.
- ANKARA KALKINMA AJANSI. (2018). Ankara Keçisi Tiftik ve Sof, Kalkınma Ajansı Dergisi, ISBN: 978-605-63547-2-4.
- ARAL, Y. (2018). Ankara Keçisi Tiftik ve Sof, Ankara Kalkınma Ajansı, ISBN: 978-605-63547-2-4.
- ARIKAN, M.S., ARAL, Y. (2013). Ankara Keçisi Yetiştiriciliği ve Tiftik Üretiminde Mevcut Durum; Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 3, s. 201 – 214.
- ATAV, R., ÖKTEM, T. (2006). Tiftik (Ankara Keçisi) Liflerinin Yapısal Özellikleri, Tekstil ve Konfeksiyon 2/2006.
- BEER, E.F. (2015). Sustainable Mohair Industry Production Guidelines: Pre-Farm Gate. The Study Performed By Sustainable Mohair Production, SA Mohair Gowers Association, Mohair South Africa and Green Choice Serving Nature's Bounty. Edition 4, 2015/2016.
- BİLGİN, A., AKMAN, N., EROL, H., ANKARALI, B., AYTAÇ, M. (2008). Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü'nde Yetiştirilen Ankara Keçilerinde Bazı Tiftik Özellikleri ve Kırkım Sonu Canlı Ağırlığı, Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi, Cilt 48, Sayı 1, s. 25-33.
- CHATELET, M., ROBINEAU, O. (2008). Mountain farming in Lesotho: Can Wool and Mohair Growing be a Pivot For Sustainable Development Of The Rural Mountains? Agrarian Diagnosis in the Sehonghong Valley. Supagro University Published Master Thesis.
- DAŞKIRAN, İ., KOLUMAN, N. (2015). Ankara İli Tiftik (Ankara) Keçisi İşletmelerinin Güncel Analizi ve Sürdürülebilir Yetiştiriciliğe İlişkin Yaklaşımlar, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Cilt 30, Sayı 1, s. 25-38.
- FAO. (2020). Wool and Mohair, Food and Agriculture Organization of the United Nations Wool Marketing Report.
- HUNTER, L. (1993). Mohair: A Review of Its Properties, Processing and Applications. CSIR Division of Textile Technology International Mohair Association The Textile Institute.
- JORDAN, D. P. S., (2005). Department of Agricultural Economics, Extension and Rural Development Faculty of Natural and Agricultural Sciences, University of Pretoria Published Master's Thesis, South Africa.
- MEAT & LIVESTOCK AUSTRALIA. Module 10-Mohair Production, Australian Government, Rural Industry Research and Development Corporation.
- MOHAIR. (2018). The Journal for the Mohair Industry, Volume 59, 2017/2018.
- MOHAIR. (2019). The Journal for the Mohair Industry, Volume 60, 2018/2019.
- MOHAIR SOUTH AFRICA. (2019). Market Report, Catalogue; 201901.
- MUSANGO, J. K., BATINGE, B. (2017). Understanding Sustainability of Mohair Value Chain in South Africa, South Africa Mohair Cluster.
- ŞAHİNLİ, M. A. (2018). Ankara İlinde Tiftik Yetiştiriciliğini Olumsuz Etkileyen Ekonomik ve Yapısal Faktörlerin Saptanması ve Çözümü Üzerine Bir Araştırma, Doç. Dr. Mehmet Afif Şahinli Tarafından Gerçekleştirilen Bağımsız Proje.
- ŞEN, A. (2015). Genç Ankara Keçilerinde Bazı Tiftik Kalite Özellikleri. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ.
- TEXTILE EXCHANGE. (2020). Responsible Mohair Standard 1.1. Released May 2020.

THE ANGORA DIE. (2010). International Mohair Summit, Goat & Mohair Journal, Volume 52, No 1 Autumn.

TSE. (1984). Türk Tiftikleri, Türk Standartları Enstitüsü, TS 4026/Eylül 1983.

VATANSEVER, H., AKÇAPINAR, H. (2006). Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü'nde Yetiştirilen Farklı Kökenli Ankara Keçilerinde Büyüme, Döl Verimi ve Tiftik Özellikleri, Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi, Cilt 46, Sayı 2, s. 1-11.

MOHAIR AUSTRALIA. <http://mohair.com.au/> (Erişim Tarihi: 16.09.2020).

MOHAIR SA (South Africa Mohair), <http://www.mohair.co.za/> (Erişim Tarihi: 16.09.2020).

THE NATURAL FIBRE COMPANY. <https://www.thenaturalfibre.co.uk/mohair> (Erişim Tarihi 16.09.2020)

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu Resmi İnternet Sitesi, <http://www.tuik.gov.tr> (Erişim Tarihi: 14.09.2020).

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <http://www.ticaret.gov.tr> (Erişim Tarihi: 15.09.2020).

ANKARA KEÇİSİ TİFTİK RAPORU 2021

Adres : Ankara İli Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği
Ziyabey Cad. 40/6 Balgat/Ankara

Telefon : 90 (0312) 284 49 48

Mail : adkkyb@hotmail.com

Web : <http://ankarabirlik.com/>

